

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA SUSZ NA LATA 2009-2016

SUSZ 2009

GMINA I MIASTO SUSZ

ul. J. Wybickiego 6, 14-240 Susz

Tel. (+48 - 55) 2786015

Tel. (+48 - 55) 2786111

Fax (+48 - 55) 2786222

e-mail: susz@susz.pl

**"Abym uznając prawdę drugiego człowieka
umiał ją ze swoją pogodzić".**

Wprowadzenie	5
I. Informacje podstawowe	10
II. Diagnoza sytuacji przestrzenno - społeczno - gospodarczej gminy	11
2.1. Zagospodarowanie przestrzenne	11
2.1.1. Ogólna charakterystyka, rys historyczny miasta Susz	11
2.1.2. Rozplanowanie przestrzenne	16
2.1.3. Zabytki miasta Susz	17
2.1.4. Uwarunkowania ochrony środowiska	18
2.1.5. Własność gruntów i budynków na terenie objętym programem rewitalizacji	21
2.1.6. Infrastruktura techniczna	22
Zaopatrzenie w wodę	22
Odprowadzenie i unieszkodliwianie odpadów komunalnych	23
Ciepłownictwo	24
Zaopatrzenie w gaz	25
Zaopatrzenie w energię elektryczną	25
Komunikacja	27
2.1.7. Identyfikacja problemów w sferze przestrzennej	28
2.2. Gospodarka	29
2.2.1. Główni pracodawcy	29
2.2.2. Rodzaje podmiotów gospodarczych	30
2.2.3. Struktura zatrudnienia	31
2.2.4. Struktura bezrobocia	32
2.2.5. Poziom wykształcenia	34
2.2.6. Identyfikacja problemów w sferze gospodarczej	34
2.3. Sfera społeczna	35
2.3.1. Struktura demograficzna	35
2.3.2. Poziom obsługi ludności	36
Kształcenie ustawiczne	40
Kultura	40
Turystyka	42
2.3.3. Identyfikacja problemów w sferze społecznej	42
2.4. Analiza SWOT	43
III. Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzenno-społeczno-	

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Susz

gospodarczego miasta i regionu	49
IV. Założenia programu rewitalizacji	51
4.1.Okres programowania	51
4.2.Obszar objęty programem rewitalizacji.	51
4.3.Oczekiwane wskaźniki osiągnięć.....	53
V. Plan działań na terenie rewitalizowanym.....	53
5.1.Plan działań przestrzennych (techniczno-materialnych) w latach 2009-2016 na obszarze rewitalizowanym.....	54
5.2.Plan działań gospodarczych w latach 2009-2016 na obszarze rewitalizowanym.....	57
5.3.Plan działań społecznych w latach 2009-2016 na obszarze rewitalizowanym.....	58
VI. Plan finansowy realizacji rewitalizacji na lata 2009-2016	61
VII. System wdrażania – wybór prawnej formy zarządzającego programem	61
VIII.Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej	62
SPIS TABEL.....	66
SPIS WYKRESÓW.....	66

Wprowadzenie

Program rewitalizacji - oznacza opracowany, przyjęty i koordynowany przez gminę wieloletni program działań w sferze przestrzeni, urządzeń technicznych, społeczeństwa i gospodarki zmierzający do wyprowadzenia obszaru z sytuacji kryzysowej oraz stworzenie warunków do dalszego rozwoju obszaru.

Rewitalizacja - oznacza proces zmian przestrzennych, technicznych, społecznych i gospodarczych podjętych w interesie publicznym, których celem jest wyprowadzenie obszaru z sytuacji kryzysowej, przywrócenie mu dawnych funkcji oraz stworzenie warunków do jego dalszego rozwoju z wykorzystaniem jego cech endogenicznych.

W warunkach kryzysu gospodarczego konieczne jest stworzenie Lokalnego Programu Rewitalizacji, którego celem będzie podniesienie jakości życia mieszkańców oraz podniesienie konkurencyjności miasta w oparciu o działania sprzyjające długofalowemu rozwojowi gospodarczemu i społecznemu. Stanowi on również niezbędny instrument do ubiegania się o pomoc finansową w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007 – 2013, oś priorytetowa 4 „Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast”, Działanie 4.2 – „Rewitalizacja miast”.

*Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury w rozdziale 5 przedstawia osie priorytetowe i działania. W podrozdziale 5.4. „**Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast**”, którego celem jest: „**Wzmocnienie miast o wysokim potencjale jako atrakcyjnych centrów przedsiębiorczości, usług i zamieszkiwania**”. Działania skierowane będą na wyeliminowanie przyczyn i skutków degradacji obszarów oraz ich ożywienie. Polegać będą na kompleksowych działaniach technicznych, społecznych i ekonomicznych mających na celu zmianę funkcji, przywrócenie dawnej świetności oraz zapewnienie rozwoju obszarów miejskich. W ramach tego działania wspierane będą projekty zwiększające atrakcyjność gospodarczą i inwestycyjną terenów rewitalizowanych, dotyczące ich zagospodarowania i wprowadzenia nowych funkcji gospodarczych i społecznych. Dofinansowanie obejmie*

przygotowanie istniejących obiektów na potrzeby działalności gospodarczej i społecznej poprzez modernizację i adaptację zabudowy oraz budowę nowych obiektów, niezbędnych dla kompleksowości przedsięwzięcia.

Obszary poddawane rewitalizacji muszą zostać wyznaczone przez samorząd gminny w Lokalnym Programie Rewitalizacji. W ramach działania 4.2 „Rewitalizacja miast” wspierane będą projekty wynikające z Lokalnych Programów Rewitalizacji. Dokonując wyboru granicy rewitalizowanego obszaru należy wziąć pod uwagę występowanie na wnioskowanym terenie łącznie, co najmniej z dwóch wymienionych kryteriów:

1. ☐ Wysoka stopa długotrwałego bezrobocia;
2. ☐ Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego;
3. ☐ Niekorzystne trendy demograficzne;
4. ☐ Niski poziom wykształcenia, wyraźny deficyt kwalifikacji i wysoki wskaźnik przerywania solaryzacji;
5. ☐ Wysoki poziom przestępczości i wykroczeń;
6. ☐ Szczególnie wysoki stopień degradacji środowiska;
7. Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej;
8. Wysoka liczba imigrantów, grup etnicznych i mniejszościowych lub uchodźców;
9. Niski poziom wydajności energetycznej budynków;
10. Porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego.

Spodziewane rezultaty:

- 1) Zwiększenie atrakcyjności terenów publicznych,
- 2) Stworzenie przestrzennych warunków jakościowego rozwoju miast,
- 3) Zmniejszenie różnicowań w rozwoju i jakości życia mieszkańców,
- 4) ☐ Stymulowanie rozwoju gospodarczego obszarów miejskich i podmiejskich,
- 5) Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego,
- 6) Ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko
- 7) ☐ Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa,
- 8) ☐ Poprawa estetyki przestrzeni publicznych,
- 9) Zagospodarowanie opuszczonych terenów poprzez nadanie im nowych funkcji.

Wyznaczając granice obszarów rewitalizowanych wzięto pod uwagę poziom bezrobocia, ubóstwa, wykształcenie mieszkańców, ich przedsiębiorczość, degradację

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Susz

infrastruktury technicznej i budynków, zanieczyszczenie środowiska naturalnego. Kierując się powyższymi kryteriami wydzielono obszar o powierzchni 5,2 km². LPR Miasta Susz nie obejmuje tylko przedmieść. Przy wyznaczaniu obszarów rewitalizacji na obszarze Miasta Susz zostały uwzględnione również zasady wyznaczania obszarów zdegradowanych określone w wytycznych do opracowania Lokalnych Programów Rewitalizacji opracowanych jako dokument uzupełniający. Projekty objęte programem powinny uwzględnić:

- tworzenie warunków lokalnych i infrastruktury dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości, działalności kulturalnej i edukacyjnej, w tym dla podniesienia kwalifikacji mieszkańców terenów zagrożonych. Szczególnie istotne będą projekty mające znaczenie dla rozwoju gospodarczego;
- zagospodarowanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem;
- renowację zabudowy budynków w tym obiektów infrastruktury społecznej;
- renowację budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym;
- poprawę ruchu kołowego, pieszego i estetyki przestrzeni publicznej;
- przebudowę i/lub remonty publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, rekreacyjnych, kulturalnych i sportowych;
- tworzenie stref bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości.

Według Komisji Europejskiej programy rewitalizacji powinny wspierać podejście opierające się o zasady zrównoważonego rozwoju przez cztery priorytety:

- poprawę koniunktury gospodarczej;
- promowanie równych szans, integrację społeczną i rehabilitację najsłabszych obszarów miejskich;
- ochronę i poprawę środowiska miejskiego;
- dobre zarządzanie miastem oparte na udziale mieszkańców w tworzeniu i wdrażaniu projektów.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Susz stanowi kompleksowy dokument, opracowany przez firmę EURO CONSULTING Sp. z o.o. w Nowym Mieście Lubawskim, we współpracy z Zespołem d/s opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Susz, powołanym Zarządzeniem Burmistrza Susza.

Projekty zawarte w Programie Rewitalizacji odzwierciedlają najpotrzebniejsze działania, wyznaczone przez zespół i konsultacje społeczne, które należy zrealizować w celu polepszenia warunków w mieście i zapewnienia mu pozycji konkurencyjnej w stosunku do

podobnych ośrodków miejskich w Unii Europejskiej.

Zespół Zadaniowy do Spraw Opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Susz

W składzie:

1. Jan Sadowski	– Burmistrz Gminy i Miasta Susz
2. Andrzej Dawid	– Z-ca Burmistrza Gminy i Miasta Susz
3. Ewa Wiśniewska	– Sekretarz Gminy i Miasta Susz
4. Anna Bonkowska	– Inspektor ds. urbanistyki, architektury i estetyki
5. Zdzisław Tur	– Inspektor ds. inwestycji
6. Jan Włodarski	– Inspektor ds. drogownictwa
7. Krzysztof Kander	– Inspektor ds. infrastruktury komunalnej
8. Rafał Młodawski	– Podinspektor ds. ochrony środowiska
9. Elżbieta Glegoła	– Podinspektor ds. pozyskiwania funduszy
10. Marcin Mądry	– Referat Promocji i Spraw Społecznych
11. Zenon Sugalski	– Przewodniczący Rady Miejskiej w Suszu
12. Paweł Bluj	– Przedsiębiorca
13. Ryszard Goik	– Przedsiębiorca
14. Leon Jarzembowski	– Przedstawiciel Nadleśnictwa Susz
15. Jacek Karczewski	– Radny Rady Miejskiej
16. Andrzej Pacan	– Przedsiębiorca
17. Józef Rzemieniewski	– Radny Rady Miejskiej
18. Zbigniew Skolimowski	– Radny Rady Miejskiej
19. Maria Ćwiklińska	– Dyrektor Biblioteki Publicznej
20. Krzysztof Kępiński	– Prezes Towarzystwa Miłośników Ziemi Suskiej
21. Grzegorz Zalewski	– Przewodniczący Rady Osiedlowej
22. Marian Górny	– Przedsiębiorca

Praca Zespołu Zadaniowego do Spraw Opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Susz

I. Informacje podstawowe

Tytuł: Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Susz.

- Czas obowiązywania Programu Rewitalizacji: lata 2009-2013.
- Lokalizacja: Miasto Susz, województwo warmińsko-mazurskie.
- Obszar: rewitalizowany 5,2 km² ; miasta 6,67 km².
- Liczba mieszkańców: 5789
- Gęstość zaludnienia: 867,92 osób/1 km²
- Udział gminy w podatku od osób fizycznych w przeliczeniu na jednego mieszkańca: 639,76
- Wysokość dochodów własnych gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca: 4 417,90
- Operator Programu: Gmina i Miasto Susz.
- Cele programu: zainicjowanie przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych w celu wyprowadzenia wyznaczonych obszarów kryzysowych, poprzez nadanie im nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do ich rozwoju, w podziale na sfery przestrzenne i społeczno - gospodarcze.

II. Diagnoza sytuacji przestrzenno – społeczno – gospodarczej gminy

Gmina i Miasto Susz położone jest w zachodniej części województwa Warmińsko-Mazurskiego, w odległości 25km od miasta Iława (stolica Pojezierza Iławskiego) i około 110km od stolicy województwa miasta Olsztyna. Susz znajduje się na trasie komunikacyjnej pomiędzy Iławą a Kwidzynem (droga 521) oraz Iławą a Dzierzgoniem (droga 515). Położenie Gminy i Miasta Susz w krainie Pojezierza Iławskiego i sąsiedztwo z województwem pomorskim daje duże możliwości rozwoju przestrzennego.

2.1 Zagospodarowanie przestrzenne

2.1.1.Ogólna charakterystyka, rys historyczny miasta Susz.

Kapituła pomezkańska zbudowała stolicę dla swoich posiadłości już w latach 1305-1310 na niewielkim wzniesieniu, otoczonym przez niedostępne moczary i znacznie większe niż obecnie jezioro. Staro - pruska nazwa tego grodziska - Suse - zachowała się w występującej już w średniowieczu nazwie polskiej - Susz, względnie Susz - natomiast nazwa nadana przez niemieckich osadników - Rosenberg - nawiązuje zapewne do znajdującej się w herbie miasta jego patronki św. Rozalii z czerwoną różą w ręce. Już w 1315 roku, kiedy to kapituła odnowiła przywilej lokacyjny, miasto Susz posiadało mury obronne i fosę. Mury zbudowano z polnych kamieni w dolnej części, z cegły w górnej. Posiadały siedemnaście wież, Furtę Zamkową i trzy bramy: od zachodu Prabucką, od południa, od strony Jeziora Miejskiego Wodną i Szpitalną od wschodu. W niemal kolistym zarysie urbanistycznym centralne położenie posiadał kwadratowy rynek. W południowo-wschodniej części miasta już na początku XIV wieku zbudowano włączony w system fortyfikacyjny, wzorowany na katedrze kwidzyńskiej, kościół parafialny. Niedaleko niego znajdował się niewielki zamek, a może raczej dworzyszczce, również wewnątrz murów obronnych. Dopiero w XVI wieku powstało pierwsze przedmieście Susza zwane Iławskim. Miasto od XIV wieku posiadało na rynku, zniszczony w XVII wieku, ratusz. Resztki jego murów rozebrano w 1783 roku. Już w

średniowieczu Susz miał charakter osiedla, którego mieszkańcy czerpali swoje dochody nie tylko z handlu i rzemiosła, ale też z rolnictwa. Do miasta należały wówczas jakieś dwie wsie posiadające łącznie 80 łanów oraz - od 1361 roku - dziesięć łanów w Nipkowie. Uprawa lnu była tu w okresie średniowiecza powszechna. Dzięki niej, zapewne w XV wieku prosperowały w Suszu cechy tkaczy i sukienników. Były też cechy krawców, szewców, piekarzy i rzeźników. Trzy pierwsze grupy zawodowe chronił wilkierz, zabraniający niezrzeszonym przedstawicielom tych zawodów osiedlania się w promieniu jednej mili od miasta. Zgodnie z prawem chełmińskim władza w Suszu - podobnie jak i w pozostałych miastach powiatu iławskiego - spoczywała w rękach burmistrza i rady, sądownictwo zaś sprawował dziedziczny sołtys oraz dziesięciu ławników. Po zniszczeniach wojennych w 1414 roku miasto przeżyło ciężkie chwile w okresie wojny trzynastoletniej. W 1499 roku kapituła na 40 lat uwolniła miasto od czynszów, przyznając mu zarazem wieś Media Villa (Halbersdorf, na terenie którego w XVIII wieku powstała wieś Kamieniec). Historia XVI, XVII i XVIII wieku późniejszej stolicy powiatu była mało ciekawa. Największymi wydarzeniami w życiu miasteczka były pożary (w 1629, 1669, 1709, 1786 i 1807 roku), spowodowane na ogół działaniami wojennymi (w XVII wieku najazdy szwedzkie), w XVIII wieku, w latach 1709-1710, zaraza, czy procesy czarownic. Specjalnością rzemieślników suskich było szewstwo i piwowarstwo. Warzeniem piwa trudnili się, co zamożniejsi mieszkańcy, a liczba szewców wzrosła z 21 w 1599 roku do 60 w 1793 roku. Wzrost ten zapewne nie był ciągły, ale brak dokładnej dokumentacji archiwalnej uniemożliwia precyzyjne określenie wzniość i upadków, okresów dobrobytu i okresów kryzysu. Można natomiast mówić o wyraźnym upadku tkactwa, skoro w XVIII wieku uprawiał je tylko jeden rzemieślnik. Na początku XX wieku nie było już w Suszu tkaczy, było natomiast kilku szewców. Trudniono się wprawdzie handlem, ale chociaż w Suszu w XVIII wieku odbywano rocznie pięć targów, nie odgrywał on w życiu miasta poważniejszej roli. Odpowiadając na ankietę rządową w 1774 roku władze miejskie stwierdziły, że w Suszu nie ma kupców. Targi posiadały, więc znaczenie raczej dla okolicznych wsi niż dla samego miasta. Utworzona w 1789 roku fabryka tabaki szybko upadła. Dłużej utrzymał się założony w 1782 roku młyn dla mielenia śruty, jako że uprawa roli była bodaj najważniejszym zajęciem mieszkańców. Co najmniej od 1730 roku była czynna pod Suszem cegielnia, wówczas miejska. Mury obronne w 1719 roku wzmocniono palisadami, w XIX wieku, gdy groziły zawaleniem i zniszczeniem przyległych domów, skazano je jednak na rozbiórkę. W końcu XVIII wieku wybrukowano

parę pierwszych ulic, nadal jednak nieoświetlonych. W tym też czasie stodoły zaczęto budować wyłącznie na przedmieściach. Liczba ich w 1719 roku wynosiła 31, w 1751 roku - 45, w 1828 roku - 85. Dopiero z XVIII wieku pochodzą względnie dokładne informacje na temat liczebności mieszkańców Susza. W 1772 roku było tu 150 rodzin (721 osób), w pięć lat potem 156 rodzin (762 osoby). „Lepszych mieszkańców chowano na cmentarzu przykościelnym, biedniejszych przy drodze do Kamieńca. Po wydaniu w 1779 roku rządowego zakazu grzebania zmarłych w miastach, suski cmentarz za murami został powiększony przez dokupienie ziemi. Pod koniec XVIII wieku doszło do konfliktu między starostą dziedzicznym Johannem Wilhelmem Schack von Wittenauem, a niechęcącymi obecnie uznawać jego feudalnych roszczeń mieszczanami Susza. Ostatecznie - po apelacji do władzy królewskiej - w 1817 roku miasto wyzwoliło się spod zależności. Z pracy Władysława Chojnackiego dowiadujemy się, że w czasie wizytacji kościoła w 1576 roku stwierdzono konieczność ustanowienia osobnego kaznodziei dla licznej polskiej służby i przeznaczono na kościół polski kaplicę znajdującą się na terenie cmentarza podmiejskiego. Zapewne Już wkrótce odbywały się tu polskie nabożeństwa, skoro rachunki kościelne wspominają w 1598 roku o polskim kościele, lecz diakonatu nie było. W 1723 roku proboszcz miewał, co niedzielę polskie kazania o godzinie siódmej. W 1785 roku mieszkała w parafii już tylko nieznaczna ilość Polaków. (...) W latach 1696-1699 był tu proboszczem Jan Moneta, tłumacz polskich pieśni i współwydawca polskiego kancjonału. W kościele suskim znajdowała się płyta grobowa z 1607 roku dziedzica z Michałowa Mertena Dzirsenskiego vel Tzirsinskiego; trudno dziś ustalić jak właściwie brzmiało to przekręcone przez niemieckich urzędników nazwisko. W XIX wieku, aczkolwiek awansowany do rangi miasta powiatowego, nie zrobił Susz kariery. Był siedzibą nie tylko władz administracyjnych, ale też sądu, lekarza powiatowego, towarzystwa pożyczkowego, miał spory garnizon wojskowy (najpierw szwadron huzarów, potem ułanów, następnie pułk piechoty, wreszcie - kirasjerów, którym w 1903 roku przy drodze do Nipkowie zbudowano koszary), jednak stagnacja gospodarcza była tu uderzająca. Szansę rozwojową miastu dały dopiero połączenia szosowe z Zalewem, Kisielicami, Prabutami i Iławą (w latach 1845-1846), przede wszystkim zaś połączenie kolejowe z Malborkiem i Iławą w 1876 roku. Miasto rozbudowało się wówczas w kierunku dworca kolejowego oraz w rejonie, gdzie jeszcze w pierwszej połowie XIX wieku stało ponad sto stodół (dzisiejsza ulica Kajki nazywała się wówczas Stodolną). W latach 1839, 1842, 1845, 1846 te podmiejskie stodoły padały pastwą ognia. O rolniczym charakterze miasta

świadczy liczba koni, która wzrosła ze 110 w 1834 roku do 246 - 384 - 461 kolejno w latach 1854 - 1892 - 1909. W tych samych latach liczba świń hodowanych przez mieszkańców Susza wynosiła: 146 - 255 - 675 - 1208. Na 1725 ha powierzchni miasta 1039 ha to ziemie uprawne, 215 ha łąki, a 61 ha las. Epidemia cholery w 1831 roku spowodowała śmierć ponad stu osób. Sytuacja zdrowotna zaczęła poprawiać się dopiero pod koniec XIX wieku. W 1884 roku postawiono szpital powiatowy (rozbudowany w 1899 roku, zaopatrzony w centralne ogrzewanie w 1910 roku). Pod koniec XIX wieku położono bruki na wszystkich ulicach i pierwsze chodniki kamienne po bokach jezdni. Pierwsza latarnia uliczna zaczęła się palić w 1867 roku. Naftowe oświetlenie ulic próbowano zastąpić w 1899 roku spirytusowym. Po zbudowaniu w 1904 roku gazowni wprowadzono latarnie gazowe. Sieć wodociągowo-kanalizacyjna powstała dopiero w latach 1914-1915. W 1862 roku utworzone zostało w Suszu przedsiębiorstwo materiałów budowlanych, które po powiększeniu w 1900 roku zatrudniało 350 robotników i było największym zakładem przemysłowym tego miasteczka. W 1878 roku było tu 6 wiatraków i jeden młyn parowy. W późniejszym okresie znaczenie przemysłu młynarskiego malało i w 1910 roku były w Suszu już tylko 3 młyny. W 1900 roku zlikwidowana została cegielnia. Od 1849 do 1927 roku była w Suszu fabryka pieców, założona przez Piotra Kraszyńskiego. W dalszym ciągu pracował w XIX wieku browar. W 1892 roku zbudowano rzeźnię, w 1904 roku natomiast mleczarnię. Już w 1843 roku powstała drukarnia, dzięki czemu w połowie XIX wieku zaczęła wychodzić gazeta "Rosenberger Kreisblatt", przemianowana w 1894 roku na "Rosenberger Kreiszeitung". W 1871 roku mieszkało w Suszu 630 rodzin i 30 osób samotnych. Dzieci w wieku do 10 lat było 861, wśród pozostałych 2373 osób analfabeci stanowili 19,4%. W XIX wieku doszło do ostatecznej germanizacji miejscowej ludności polskiej. Zmarły w 1846 roku ewangelicki organista i nauczyciel w jednej osobie, Ernest Szczypior, był ostatnim pomocnikiem pastora w odprawianiu polskich nabożeństw. Na przełomie XIX i XX wieku zaczęli natomiast osiedlać się tu Polacy-katolicy z pobliskiego powiatu sztumskiego. Wśród wyznań dominowało ewangelickie. Liczba katolików wzrosła jednak po założeniu w domu Kraszyńskiego stacji misyjnej w 1861 roku. W sześć lat potem zbudowana została kaplica, rozbudowana w 1904 roku na kościół. Liczba katolików wzrosła z 81 osób w 1864 roku do 128 w 1871, 242 w 1895 i 253 w 1905 roku. Do parafii suskiej, obejmującej również pobliskie wsie, należało w 1899 roku 790 dusz, w 1905 roku 644, w tym 550 Niemców i 94 Polaków. Żydów liczono na sto kilkadziesiąt osób i jeszcze w połowie XIX wieku (w 1864

roku) było tu 153 menonitów. Przy ówczesnej ulicy Dworcowej wzniesiono w latach 1881-1882 budynek szkoły ludowej, a w 1901 roku pocztę. Tuż przed wybuchem pierwszej wojny światowej było w Suszu 80 rzemieślników - w tym 23 szewców, 10 rzeźników, 7 piekarzy, 8 krawców, 6 kowali, po 3 szklarzy i siodlarzy, po 2 ślusarzy, zegarmistrzów, cukierników, fryzjerów, 5 malarzy, jeden murarz, cieśla, szczotkarz, rymarz, dekarz, kuśnierz i kominiarz. Ponad dwadzieścia domów przy ulicach Bałtyckiej, Iławskiej, Pod-murnej, Szewskiej i Wąskiej, pochodzących głównie z XIX wieku, zalicza się obecnie do zabytków architektonicznych czwartej kategorii; do drugiej natomiast włączone zostały resztki murów obronnych, kościół i układ urbanistyczny. 11 listopada 1918 roku Susz, pozostający nadal stolicą powiatu, był widownią zamieszek, które powtórzyły się też 5 i 6 kwietnia roku następnego. Już 11 listopada 1918 roku powstała w mieście rewolucyjna rada żołniersko-robotnicza, wkrótce jednak rezygnująca z narzucenia dotychczasowej administracji swojego zwierzchnictwa. W związku z plebiscytem od lutego do sierpnia 1920 roku kwaterował tu oddział złożony ze stu, bardzo kochliwych żołnierzy włoskich. Liczba mieszkańców wynosiła w roku 1925 - 3278 osób, w roku 1933 - 3882 osoby, w 1937 - 4462 osoby i w 1939 roku 4481 osób. Budownictwo mieszkaniowe, popierane przez władze miejskie już po zakończeniu pierwszej wojny światowej, ograniczał fakt, że grunty w rejonie dworca kolejowego były własnością junkierską. W 1926 roku architekt powiatowy Hoffmann opracował plan przestrzennego rozwoju miasta. Od 1919 roku nie było w mieście garnizonu wojskowego, pozostały natomiast różnego rodzaju urzędy powiatowe. Od 1921 roku miasto posiadało zbudowaną w pobliżu dworca elektrownię. W 1926 roku otwarto linię autobusową, łączącą Susz z Kisielicami. Potem doszła jeszcze linia autobusowa do Zalewa. W latach 1928-1929 stanęła nowa szkoła, dwa lata wcześniej zbudowano boisko sportowe z halą. Uporządkowano park i urządzono kąpielisko. Po 1948 roku ul. 15 Grudnia, a teraz Piastowska nad jeziorem. W szpitalu było 60 łóżek i 2 lekarzy. Ponadto w mieście było 4 lekarzy, 2 dentystów i apteka. Nie nastąpiły natomiast poważniejsze zmiany w dziedzinie przemysłu (mleczarnia, cementownia, tartak, młyn, rzeźnia, w której rocznie bito 250 sztuk krów, 700 cieląt, 120 owiec i 1400 świń). W 1925 roku zużycie wody wynosiło 160 tysięcy metrów sześciennych. W roku 1934 przestała się ukazywać miejscowa gazeta. Susz pozostał wprawdzie stolicą powiatu, jednak najważniejszym jego miastem - mimo że granica zmniejszyła znaczenie węzła kolejowego - była Iława.

2.1.2. Rozplanowanie przestrzenne

Podstawą prawną do objęcia rewitalizacją miasta Susza w jego „starej” części jest Uchwała Nr III/22/2007 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 23 lutego 2007 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu „Starego Miasta” w Suszu. Plan przyjmuje ochronę obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa warmińsko-mazurskiego:

- a) układ urbanistyczny Starego Miasta Susz,
- b) budynki wpisane do rejestru zabytków oznaczone w części graficznej planu,
- c) nawarstwienia kulturowe oraz ochronne obiektów historycznych, znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Stare Miasto w Suszu jako element struktury zagospodarowania przestrzennego jednostki gminnej stanowi w jej obszarze znaczący ośrodek koncentracji funkcji mieszkaniowych, usługowych i produkcyjnych. Pełni też rolę węzła dróg wojewódzkich nr 515 i 521. W strukturę zagospodarowania przestrzennego miasta wchodzi następujące elementy:

- obszar historyczny zabudowy miasta lokacyjnego wraz z zabudową powstałą w II połowie XIX wieku i I połowie XX wieku między miastem lokacyjnym a dworcem kolejowym - koncentracja infrastruktury społecznej miasta, w tym usług publicznych,
- obszar zabudowy mieszkaniowo-usługowej,
- obszar dominacji zabudowy jednorodzinnej,
- obszary funkcji produkcyjnych, położone po obu stronach linii kolejowej Warszawa-Gdańsk,
- odosobnienie w strukturze urbanistycznej miasta obszary funkcji produkcyjnych oraz publicznych,
- ciąg ekologiczny jeziora Suskiego wymagający rewitalizacji,

2.1.3. Zabytki na terenie miasta Susz

Na terenie miasta Susz znajdują się obiekty o dużym znaczeniu kulturowym. Większość z nich jest usytuowana na obszarze Starego Miasta.

Tabela 1. Zabytkowe obiekty miasta Susz

Susz miasto		Kościół parafialny p.w. św. Rozalii przy ul. Słowiańskiej	267/93
		Dzwon wieżowy z 1927 r.	B-256
		Układ urbanistyczny	A-190/T
		Pozostałości murów obronnych	A-505/E
		Miejskie mury obronne	1161
		Grodzisko wczesnośredniowieczne wyżynne	AA-50
		Sanktuarium pod wezwaniem św. Antoniego Padewskiego przy ul. Kościelnej – (gotyk) (zabytek klasy „0”) pochodzący z XIVw. Średniowieczny kościół może poszczycić się doskonale zachowanymi freskami, barokowym ołtarzem i lożą kolatorską rodu Finkensteinów ozdobioną scenami biblijnymi. , a w nim (miasto Susz): -łoża kolatorska z początków XVII w — renesansowa, -obrazy olejne na desce na balustradzie łoży, -ambona z końca XVII w, -chorągiew żałobna z XVIII w,	276/57/515/96

	-gotycka grupa Ukrzyżowania z XV w.	
	Domy Podmurna 3 i 9	1162,A-189/T
	Budynek poczty wraz z ogrodzeniem i działką nr 103 przy ul. Słowiańskiej nr 4	525/97
	Dom mieszkalny Stary Rynek nr 1	518/96
	Dawna Bożnica Żydowska przy ul. Wąskiej nr 5	524/97
	Wieża ciśnień przy ul. Kopernika	A-1658/0
	Gazownia (obecnie rozdzielnia gazu) przy ul. Kajki 7	A-1686/0
	Układ urbanistyczny	5/77
	Budynek Środowiskowego Domu Samopomocy	A 160 T

Źródło: UGiM w Suszu

Zabytki podlegają ochronie konserwatorskiej, zgodnie z zasadami ochrony elementów zabytkowych:

- zachowanie historycznego podziału działek,
- oczyszczenie układu z elementami zniekształcającymi,
- restauracja obiektów zabytkowych oraz o lokalnej wartości kulturowej,
- dostosowanie nowej zabudowy do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie skali i bryły budynku, ograniczenia w zakresie wielkości i wysokości zabudowy

2.1.4. Uwarunkowania ochrony środowiska

Susz to malownicze miasteczko położone na wzgórzu do którego przylega jezioro Suskie, usytuowane w dorzeczu rzeki Liwy na Pojezierzu Iławskim. Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Liwy, częściowo też teren gminy pokrywa się z Parkiem Krajobrazowym Pojezierza Iławskiego, a przez to z Europejską Siecią Ekologiczną NATURA 2000.

Źródło: Urząd Miasta w Suszu (Widok na jezioro z „lotu ptaka”)

Zlewnia jeziora jest w 60% zagospodarowana rolniczo, 27% stanowią lasy, a 13% terenu jest zurbanizowane (miasto Susz). Jezioro nie posiada naturalnych dopływów powierzchniowych. Tereny zlewni są odwadniane niewielkimi rowami melioracyjnymi. Jezioro Suskie zaliczyć trzeba do zbiorników mało odpornych na wpływy z zewnątrz (III kategoria podatności). Decydują o tym przede wszystkim niewielka głębokość średnia i mała pojemność misy jeziorowej. Badania wykonane w latach 2000 i 2001 wykazały, że jezioro Suskie należy zaliczyć do zbiorników silnie zanieczyszczonych, pozaklasowych. Większość wskaźników branych pod uwagę znacznie przekraczała kryteria ustalone dla III klasy. Według badań Sanepidu wykonanych w 2003r. kąpiel oraz uprawianie sportów są w Jeziorze Suskim niedozwolone, ze względu na okresowe bakteryjne skażenie wody oraz przekroczone wartości dopuszczalne BZT_5 .

W obecnym stanie jezioro suskie jest degradowane, chociaż miasto podejmuje kosztowne działania na rzecz poprawy czystości wód (co rocznie jezioro jest oczyszczane). Działania mogące poprawić stan jeziora zostały określone w Programie Ochrony środowiska, w którym rozważa się;

1. Utworzenie formy ochrony pod nazwą użytek ekologiczny Jezioro Suskie – akwen i tereny przyległe,
2. Rozwój Eko - agroturystyki.
3. Renaturyzacja zniszczonych cennych ekosystemów i siedlisk przyrodniczych, szczególnie wodno-błotnych i rzecznych.

4. Respektowanie potrzeb ochrony krajobrazu podczas prowadzenia inwestycji liniowych.

Ponadto w celu 8: Racjonalne zużycie wody, materiałów i energii, poprzez działania zmierzające do:

1. Stosowania nowoczesnych technologii i surowców przyjaznych środowisku.
2. Intensyfikację stosowania zamkniętych obiegów wody oraz wtórnego wykorzystywania mniej zanieczyszczonych ścieków.

Cel 10: Dobry stan wód będzie zrealizowany, poprzez;

1. Uporządkowanie obrzeża Jeziora Suskiego, stworzenie systemu zieleni publicznej o funkcjach rekreacyjnych,

2. Rekultywację zdegradowanych systemów wodnych m.in. Jeziora Suskiego metodą inaktywacji fosforu lub inną.

3. Budowę i modernizację systemów kanalizacji, m.in. poprzez:

– budowę systemów kanalizacji sanitarnej, w pierwszej kolejności w miejscowościach zwodociągowanych, położonych na obszarach występowania zbiorników wód podziemnych bez izolacji, w miejscowościach przylegających do Susza,

– wyposażenie istniejących sieci kanalizacji deszczowej w urządzenia podczyszczające oraz budowa systemów kanalizacji deszczowej na terenach zurbanizowanych,

– wymiana odcinków sieci kanalizacji deszczowej będących w złym stanie technicznym,

Zanieczyszczenie powietrza

W rejonie gminy stan powietrza związany jest z ilością zanieczyszczeń emitowanych głównie przez:

1. szlaki komunikacyjne,

2. kotłownie CO,

□ 3. źródła tzw. emisji niskiej:

- □ lokalne kotłownie,

- □ indywidualne systemy grzewcze,

4. zakłady hodowlane – ферmy,

5. zakłady przemysłowe,

- obiekty gospodarki komunalnej :

° oczyszczalnie ścieków

° składowisko odpadów.

Największym źródłem zanieczyszczeń do powietrza na terenie gminy są kotłownie CO: w Suszu (zaopatruje 40 % mieszkańców miasta w ciepło sieciowe).

Ograniczenie emisji zanieczyszczeń będzie możliwe, wtedy, kiedy zostaną zrealizowane zamierzenia zawarte w Programie Ochrony Środowiska Gminy i Miasta Susz w celu 11: Czyste powietrze:

1. Zamiana kotłowni węglowych na mniej obciążające atmosferę.
2. Instalowanie wysokosprawnych urządzeń ciepłowniczych i budowa nowoczesnych sieci ciepłowniczych, zastosowanie automatyki
3. Stosowanie technologii energooszczędnych i źródeł alternatywnych.
4. Dalsza gazyfikacja gminy.
5. Ograniczenie emisji ze środków transportu:
 - stosowanie form transportu (w tym publicznego) mało obciążającego powietrze atmosferyczne;
 - usprawnienie systemu komunikacyjnego (obwodnice, modernizacja dróg).
 - ograniczenie ruchu kołowego w obrębie Starego Miasta w Suszu;
 - budowa ścieżki rowerowej wokół Jeziora Suskiego.
6. Opracowanie gminnego planu zaopatrzenia w ciepło, z uwzględnieniem odnawialnych źródeł energii.

2.1.5. Własność gruntów i budynków na terenie objętym programem rewitalizacji

Obszar objęty programem rewitalizacji to obszar w większości stanowiący Stare Miasto. W skład obszaru rewitalizowanego wchodzi ciągi komunikacyjne, ciągi piesze, tereny zielone, obiekty zabytkowe. Teren objęty programem rewitalizacji stanowi własność Miasta i Gminy Susz. Przy realizacji założeń programu rewitalizacji sprawa własności gruntów i budynków nie będzie stanowiła problemu, program odbudowy starej tkanki urbanistycznej może zostać wdrażany bez konfliktów wynikających ze stosunków własnościowych gruntów i

budynków.

2.1.6. Infrastruktura techniczna

Zaopatrzenie w wodę

Długość sieci wodociągowej w gminie i mieście wynosi 19,8 km.

Wskaźnik gęstości sieci w km na 10 km powierzchni wynosi 6,86. Większość miejscowości w gminie posiada wodociąg (nie mają tylko osady Leśne, Stawiec i Dolina). Stopień zwodociągowania na terenie miasta wynosi 98%, a na terenie gminy 87%. Odsetek miejscowości posiadających wodociąg wynosi 98%, a odsetek mieszkańców korzystających z wodociągu- 96%.

Stopień zwodociągowania Miasta Susz jest bardzo wysoki w porównaniu z innymi ośrodkami miejsko-wiejskimi na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Średni stopień zwodociągowania terenu o zbliżonych walorach przestrzennych wynosi około 70%. Należy zatem pamiętać o ciągłym rozwoju sieci wodociągowej i konserwacji elementów sieci już istniejącej.

Na terenie gminy znajduje się 9 ujęć wody uzdatnianej. Dobowa zdolność produkcyjna ujęć wody wynosi 1,6 tys.m³. Źródłem wody pitnej na terenie Gminy i Miasta Susz są wody podziemne.

Istniejące urządzenia wodociągowe to:

- miasto Susz- 3 studnie do poboru wód podziemnych wydajności 1.200 m³/d;
- Jawty Małe, Ulnowo- po jednej studni(480 m³/d);
- Januszewo, Lubnowy Wielkie, Falknowo, Redaki - po dwie studnie po 480 m/d.

Zużycie wody w l/m/d: średnio 57 l/m/d.

Istniejące urządzenia wodociągowe mają wystarczającą zdolność produkcyjną w celu zapewnienia dostępu mieszkańcom Miasta i Gminy Susz wody pitnej.

Ocena sanitarna wody pobieranej z wodociągu sieciowego:

-dobra - 85%

-niepewna - 10%

-zła - 5%.

Ocena sanitarna ukazuje wysoki poziom czystości wody pobieranej z wodociągu sanitarnego. Należy jednak pamiętać o zapewnieniu ciągłej, dobrej jakości wody, poprzez liczne prace oczyszczające i konserwujące istniejące zbiorniki wodne.

Odprowadzenie i unieszkodliwianie odpadów komunalnych

Miasto Susz skanalizowane jest w 98 %, a gmina w 65 %. Długość sieci kanalizacyjnej na obszarze gminy – 191 km.

Wskaźnik gęstości sieci kanalizacyjnej w km na 10 km² powierzchni wynosi około 2km. Do wód powierzchniowych na terenie gminy odprowadza się ogółem 1250 m³ / na dobę ścieków w tym:

-przemysłowych - 230 m³ / dobę

-komunalnych - 1.020 m³/dobę

Obszar gminy posiada sieć kanalizacyjną jedynie na obszarze 65%. Szansą na rozwój sieci kanalizacyjnej na obszarze Gminy Susz jest złożenie wniosków aplikacyjnych do Unii Europejskiej w celu uzyskania funduszy pomocowych, które pozwoliłyby na rozwój sieci kanalizacyjnej i doprowadzenie obszaru Gminy do wyższego stopnia skanalizowania, zbliżonego do stopnia skanalizowania samego miasta.

Ścieków wymagających oczyszczenia ogółem jest 1250 m / dobę z tego:

a) oczyszczane - 880 m³/ dobę w tym: -chemiczno - biologicznie - 880 m³ / dobę.

b) nie oczyszczone - 370 m³ /dobę w tym: - siecią kanalizacji publicznej - 370 m³ / dobę

Na obszarze gminy Susz znajduje się 1 biologiczno- chemiczna oczyszczalnia ścieków. Przepustowość tej oczyszczalni na dobę wynosi 1260 m³. Oczyszczalnia ta przyjmuje ścieki od około 55% mieszkańców Gminy Susz. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rów melioracyjny, a następnie rzeka Liwa. Ogólna ocena w zakresie kanalizacji i oczyszczalni ścieków na terenie gminy - przeciętna.

85% mieszkańców Susza jest objętych zorganizowaną zbiórką odpadów od 2002 r. i obejmuje 70% mieszkańców gminy. Wszystkie odpady, łącznie z komunalnymi wywożone są

do Zakładu Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. Gilwa Mała 8, 82-500 Kwidzyn. W 2007 r. udało się odzyskać 0,91% tworzyw sztucznych i 1,77% szkła.

System oczyszczania ścieków i składowania śmieci komunalnych na terenie Miasta i Gminy Susz jest zdecydowanie niewystarczający. Należy pamiętać o ciągłym rozwoju tego sektora infrastrukturalnego, aby zapewnić wysoki poziom świadczonych usług mieszkańcom Miasta i Gminy Susz. Brak rozwoju tego elementu może przynieść niepotrzebne kary finansowe, które zdecydowanie wzrosły w momencie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, której polityka jest zdecydowania prośrodowiskowa. Dużą szansą na pozyskanie funduszy w celu rozwoju tego elementu są fundusze pomocowe Unii Europejskiej.

Ciepłownictwo

Na terenie miasta Susz z ciepła sieciowego korzysta około 22% mieszkańców. Na terenie Gminy Susz z ciepła sieciowego korzysta 26 % mieszkańców (miejscowości Kamieniec, Ulnowo i Bałoszyce). Kotłownia funkcjonująca w mieście Susz jest w stanie dobrym. W mieście funkcjonują też trzy nowe kotłownie gazowe, ogrzewające szkoły, których stan jest bardzo dobry. Łączna długość sieci ciepłej na terenie miasta Susz wynosi około 2.500 mb, z czego około 2.200 mb jest w stanie przeciętnym, a około 300 mb w stanie bardzo dobrym. Moc kotłowni nie gazowej w Suszu wynosi 4,2 MW. Kotłownie i sieci ciepłe (łącznie około 2.000 mb) na terenie Gminy, są w stanie ogólnie dobrym. Moc każdej z kotłowni na terenie Gminy wynosi do 1 MW.

Sieć ciepłownicza na terenie Miasta i Gminy Susz jest niewystarczająca. Na terenie miasta istnieją potencjalne możliwości do pozyskiwania biogazu z oczyszczalni ścieków komunalnych z fermentacji metanowej osadów po ściekowych oraz z wysypisk odpadów komunalnych. Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych (OZE), m.in. biomasy jest jednym z istotnych komponentów zrównoważonego rozwoju, przynoszącego wymierne efekty ekologiczne – energetyczne. Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie paliwowo – energetycznym powinien przyczynić się do poprawy efektywności wykorzystania i oszczędzania zasobów energetycznych oraz do poprawy stanu środowiska. Ten rodzaj działań może przyczynić się do zwiększenia poziomu bezpieczeństwa

energetycznego, stworzenia nowych miejsc pracy. Jedną z zalet OZE jest to, że pozyskiwanie z tych źródeł energii nie wymaga budowy scentralizowanej instalacji oraz kosztownych linii przesyłowych, mają one, wynikający ze swej natury, charakter lokalny.

Zaopatrzenie w gaz

Gaz sieciowy dostarczany jest tylko do miasta Susza. Odbiorców tego gazu w mieście jest ogółem — 4240.

Budynków zgazyfikowanych mamy 526 w tym:

a)mieszkalnych - 512

b)pozostałych -14.

Ogólna długość sieci gazowej wynosi 24952,6 mb w tym :

a)sieć rozdzielcza średniego ciśnienia - 4348,5 mb

b)sieć rozdzielcza niskiego ciśnienia - 13008,0 mb

c)przyłącza domowe - 7596,1 mb.

Średnio roczne zużycie gazu- 970094 m³. Według szacunków miasto Susz zgazyfikowane jest w około 90 %.

Wysoki poziom zgazyfikowania Miasta Susz potwierdza trwający rozwój miasta poprzez rozwój infrastruktury technicznej, która jest jednym z bodźców rozwojowych ośrodków miejskich. Zapewnienie pełnej infrastruktury technicznej na obszarze Gminy i Miasta Susz, w perspektywie czasu może doprowadzić do rozwoju usług i przemysłu lekkiego. Lokalizacja Gminy jest doskonałym atutem, dla tworzenia większych zapleczy przemysłowych dla miasta Iławy na terenie Gminy Susz.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Na terenie gminy i miasta zlokalizowany jest jeden Główny Punkt Zasilający oraz 113 trafostacji.

Ogółem liczba odbiorców energii wynosi 4189 w tym:

-miasto - 2090

-gmina – 2099,

w tym:

a) gospodarstwa domowe - 3478 w tym:

- miasto -1725

-wieś -1753

b) gospodarstwa rolne 94 w tym:

-miasto - 3

-wieś - 91

c) inni odbiorcy - 617.

Miesięczne zużycie energii elektrycznej ogółem – 2.032.857 kWh w tym :

-miasto - 955.435 kWh / m-c

-gmina - 1.077.566 kWh / m-c

Ogółem zużycie energii przez gospodarstwa domowe miesięcznie wynosi 910.527 kWh w tym:

-miasto - 393.060 kWh

- gmina - 517.467 kWh

Ogólne zużycie energii przez odbiorców przemysłowych miesięcznie wynosi 1.028.351 KWh w tym:

- miasto - 547.035 KWh

- gmina - 481.316 KWh.

Urządzenia elektryczne na terenie Gminy i Miasta Susz:

- długość linii niskiego napięcia - 140 km

- długość linii średniego napięcia - 181,858 km

- długość linii wysokiego napięcia - 26,245 km.

Sieć elektryczna na obszarze Miasta i Gminy Susz jest rozbudowana na wystarczającym poziomie. Rozwój sieci elektrycznej powinien nastąpić jedynie na terenach, które mogą zostać przeznaczone pod inwestycję.

Komunikacja

- Infrastruktura drogowa

Przez teren Gminy i Miasta przebiega ogółem 247 km dróg publicznych w tym:

- drogi wojewódzkie - 32 km - o nawierzchni twardej

- drogi powiatowe - 97,7 km (- 57 w mieście)

z tego:

a) o nawierzchni twardej - 83,1 km

b) o nawierzchni ulepszonej - 3,6 km (w mieście 1,8 km)

c) o nawierzchni gruntowej - 11,20 km (0,3 km w mieście) - drogi gminne - 51 km (5 km w mieście)

a) o nawierzchni twardej - 11,5 km (3,8 km w mieście)

b) o nawierzchni ulepszonej - 14,4 km (0,9 km w mieście)

c) o nawierzchni gruntowej - 24,5 km.

Ogólna powierzchnia dróg publicznych o twardej nawierzchni wynosi 753,2 tys. m²:

- drogi wojewódzkie - 192 tys. m² pow.

- drogi powiatowe - 498 tys. m² pow.

- drogi gminne - 63,2 tys. m² pow.

Gęstość sieci dróg publicznych o twardej nawierzchni ogółem dla Gminy wynosi 4,7 km²:

- drogi wojewódzkie - 1,24 km / 10 km² pow.

- drogi powiatowe - 3,22 km / 10 km² pow.

- drogi gminne - 0,28 km / 10 km² pow.

Stan techniczny dróg publicznych o twardej nawierzchni:

- drogi wojewódzkie i gminne - przeciętny

- drogi powiatowe – zły

- Transport kolejowy i autobusowy

Przez obszar gminy przebiega dwutorowa zelektryfikowana linia kolejowa o długości 14 km. Jest to linia magistralna dostosowana do prędkości powyżej 100 km/h. Na terenie gminy znajdują się dwa przystanki kolejowe pasażersko- towarowo - przeładunkowe (Susz i Redaki).

Gęstość eksploatowanych sieci kolejowych na 10 km² powierzchni wynosi - 0,54 km, a gęstość stacji przystanków - 0,077 km.

Miasto Susz posiada bezpośrednie połączenie kolejowe z:

- miastem Iława- siedzibą powiatu
- miastem Olsztyn- siedzibą województwa
- miastem Gdańsk
- miastem Gdynia
- miastem Warszawa
- miastem Szczecin
- miastem Kołobrzeg.

Długość linii komunikacji autobusowej PKS wynosi 108 km, przystanków autobusowych jest 43.

Gęstość linii na 10 km² powierzchni - 4,19 km, a przystanków autobusowych na 10 km² powierzchni - 1,66 km.

Bezpośrednie połączenie autobusowe gmina posiada z miastem powiatowym – Iławą oraz z Kwidzynem oraz z miastami sąsiedzkimi.

2.1.7. Identyfikacja problemów w sferze przestrzennej:

- Zły system komunikacji na terenie miasta m.in. zła nawierzchnia
- Niewystarczająco rozwinięta sieć ciepłownicza, brak ekologicznych sieci ciepłowniczych
- Niewystarczająco rozwinięta sieć gazowa.
- Nie wystarczający poziom norm miejsc przeznaczonych do składowania odpadów.

- Niski poziom segregacji odpadów
- Brak ekologicznych sieci ciepłowniczych
- Wysoki poziom emisji zanieczyszczeń do atmosfery
- Niszczące obiekty o dużej wartości historycznej
- Niezagospodarowane, zdegradowane przestrzenie zielone w obrębie Jeziora Suskiego
- Obszary wymagające estetyzacji

2.2. Gospodarka

2.2.1. Główni pracodawcy

- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „ROLMAX” Sp. z o.o.- Susz – producent wysoko przetworzonych mrożonek garmazeryjnych;
- „AGROLOK GOLUB” s.c. – Golub Dobrzyń – Oddział w Suszu – autoryzowany dystrybutor nawozów mineralnych, środków ochrony roślin, komponentów do produkcji pasz, materiałów budowlanych;
- „SBP PASZE” Sp. z o.o. – Susz – producent pasz i koncentratów paszowych;
- Masarnia „MATIS” s.c. – Różnowo
- Spółdzielnia Mleczarska Susz – producent wyrobów mleczarskich, skup mleka;
- Przedsiębiorstwo Przetwórstwa i Handlu Zbożem „ZIARN POL” Sp. z o.o. Dąbrówka – skup zboża i rzepaku oraz usługi w zakresie suszenia;
- Gorzelnia „Jawty Wielkie” – Zygmunt Cichoń – skup i przetwórstwo ziemniaków i zboża;
- PPHU ”WARS-POL” Sp. z o.o. w Emilianowie – zakład przetwórstwa mięsa drobiowego;
- Gospodarstwo Rolne Dominik Pawlikowski – uprawa warzyw i przetwórstwo warzywne;
- Gospodarstwo Rolne w Piotrkowie - Teresa Ten-Elsen – produkcja jaj konsumpcyjnych;
- Warmińskie Zakłady Produkcyjne „INCO-VERITAS” S.A. – Susz – chemia gospodarcza , nawozy ogrodnicze;
- Zakład Produkcyjno-Handlowo-Usługowy „JURKOP” s.c. – Olbrachtówko –

producent stolarki budowlanej, meble na zamówienie;

- KASZUB – produkcja tarcicy, elementów konstrukcyjnych, budowlanych, podgłówki, boazerii;
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „CHRIS” – Zakład Produkcyjny Susz – producent garniturów męskich i dziecięcych;
- DRAGON - GAZ– Redaki – rozlewnia gazu płynnego propan-butan, dystrybucja gazu;
- Nadleśnictwo Susz – administrowanie lasami państwowymi, gospodarka leśna;
- Gminna Spółdzielnia Susz – handel detaliczny i hurtowy;
- „MARKOP”- Ignacy i Zbigniew Barańscy – Babięty WLK. – przetwarzanie drewna i wyrób artykułów drewnianych;
- Piekarnia – Irena i Eugeniusz Dwórznik;
- PPHU „AMEX-BĄCZEK” S.J. w Falkowie – stolarka drzwiowa, okienna, itp.;
- Zakład Produkcyjny „JAGRAM-PRO” S.A. – produkcja mebli ogrodowych, altan, palet, itp.

2.2.2. Rodzaje podmiotów gospodarczych

Atutem gminy Susz jest sprzyjający klimat rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości, przejawia się on przychylnością władz, dobrą informacją o terenach inwestycyjnych, systemem ulg i preferencji dla podmiotów gospodarczych oraz dużym rynkiem pracy.

Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w roku 2007 wyniosła 58,99%. Największą grupę podmiotów gospodarczych stanowi przemysł (43%), leśnictwo, łowiectwo i rolnictwo stanowi 27% wszystkich podmiotów gospodarczych, usługi (15%). Najmniejszą grupę stanowi grupa zajmująca się budownictwem (2,5%) oraz edukacja (2,3%). Należy zauważyć, że tendencja zmian podmiotów gospodarczych w mieście Susz różni się od tendencji powiatowej i wojewódzkiej – w stosunku do 2002 i 2003 roku można zauważyć spadek przedsiębiorstw usługowych (które stanowiły 23% wszystkich podmiotów gospodarczych). Wszelkie działania inwestycyjne miasta sprzyjają rozwojowi przedsiębiorczości. Konieczne wydaje się także utworzenie instytucji wspierającej

przedsiębiorczość, co zaplanowano na kolejne lata.

2.2.3. Struktura zatrudnienia

Miasto Susz zamieszkiwało na koniec 2008 roku 5789 osób. Wśród mieszkańców miasta przeważały kobiety - 2925. Przy powierzchni 6,67 km² wskaźnik gęstości zaludnienia wynosi 867,91 osób/km².

Według danych na dzień 31.12.2007 r. dominowała ludność w wieku produkcyjnym, której liczba dla Miasta Susz wynosiła 3662 osoby w tym 1862 mężczyzn i 1770 kobiet.

Tabela 2. Ludność w wieku produkcyjnym w 2007 r.

Ogółem	Miasto Susz	Gmina Susz	Powiat Iławski
18-24	705	915	11091
25-34	860	1091	14005
34-44	642	893	10980
45-54	948	996	13851
55-59	415	409	6066
60-64	92	97	1523

Źródło: Dane statystyczne PUP w Iławie

System Analiz Samorządowych wskazuje na wzrost udziału pracujących w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym Gminie i Mieście Susz w 2007r. do 21,28%. To samo źródło podaje stopę zatrudnienia kobiet na poziomie 12,89 %, przy niskim wskaźniku aktywności zawodowej kobiet -29,93%.

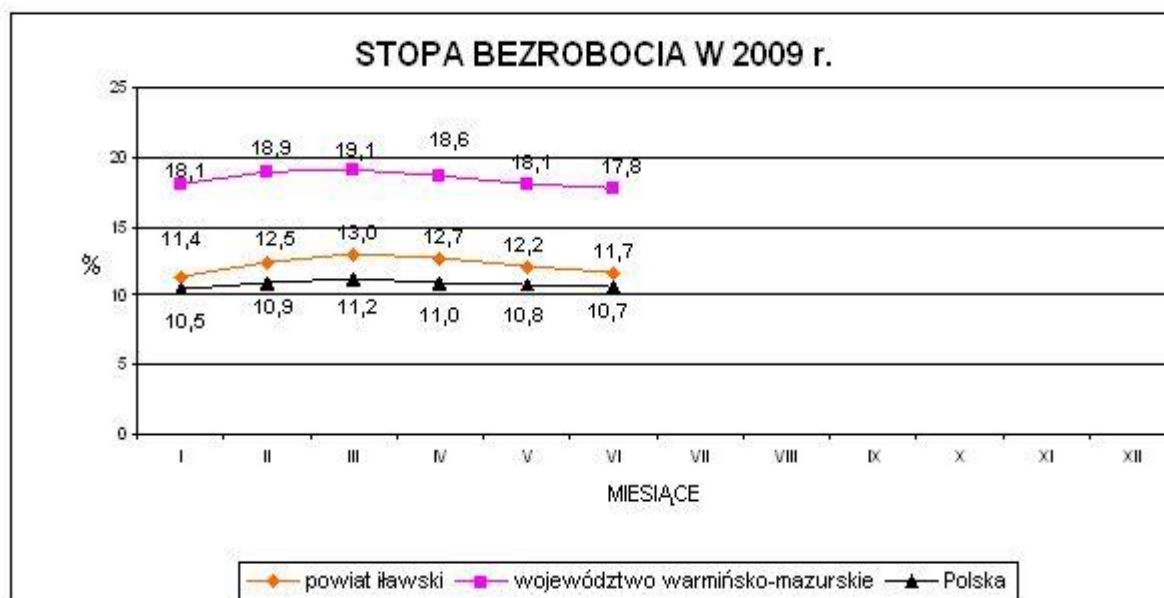
2.2.4. Struktura bezrobocia

Według danych statystycznych PUP w Iławie **bezrobocie w roku 2009**, w gminie i mieście Susz wzrosło o **4,1 %** (w samym mieście stopa bezrobocia sięga 10,98%). Na dzień 30.06.2008 roku, bez zatrudnienia pozostawało 969 osób. Wg. stanu na 30.06.2009 r. wśród niepracujących 1009 osób w wieku produkcyjnym, **przeważały kobiety – 573 osoby (56,8%)**.

Bezrobocie w powiecie iławskim w roku 2008 sięgnęło 10,3%, a więc było wyższe niż w roku 2007. W województwie warmińsko – mazurskim w 2008 roku bezrobocie wyniosło 16,80% i sukcesywnie wzrasta. Poziom bezrobocia w czerwcu 2009 roku wzrósł o 1,0% i osiągnął wartość 17,8 %.

Wykres1. Stopa bezrobocia w 2009 roku

Źródło: Dane WUP w Olsztynie

Tabela 3. Bezrobotni według wieku w Gminie i Mieście Susz

Ludność	w	Gmina	i	Powiat Iławski	Gmina	i	Powiat
---------	---	-------	---	----------------	-------	---	--------

latach	Miasto Susz 2007 (31.12.2007 r.)	2007	Miasto Susz (30.06. 2009 r.)	Ilawski 2009
18-24	166	1017	268	1134
25-34	206	1274	294	1198
34-44	121	828	168	668
45-54	174	1042	224	810
55-59	28	247	50	196
60-64	1	37	5	22
Ogółem	696	4445	1009	4028

Źródło: PUP w Ilawie

W porównaniu z 2007 rokiem nastąpił wzrost liczby bezrobotnych w przedziale wiekowym 18-24 lata i 25-34 lata. Informacja sygnałna o rynku pracy w powiecie ilawskim klasyfikuje gminę i Miasto Susz na drugim miejscu pod względem bezrobocia zaraz za Ilawą.

Tabela 4. Poziom wykształcenia osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym

Gmina i Miasto Susz	Bezrobotni wg. poziomu wykształcenia stan na 30.06.2009 r.				
Ogółem	wyższe	Policealne i średnie zawodowe	licealne	Zasadnicza szkoła zawodowa	Gimnazjalne i poniżej
1009	27	196	68	296	422

Źródło: PUP w Ilawie

Najwyższa liczba bezrobotnych w wieku produkcyjnym posiadała wykształcenie gimnazjalne i poniżej – 422 osoby, następnie z wykształceniem zawodowym – 296, licealnym – 68, policealnym i średnim zawodowym – 196, wyższym – 27 osób. W rejestrze bezrobotnych, prawo do zasiłku posiadało 328 osób, czyli o 73,7% więcej niż w roku

ubiegłym (stan na 30.06.2009 r.). Długotrwale bezrobotni stanowili 12,49% ogółu bezrobotnych. Stopa bezrobocia ciągle wzrasta i biorąc pod uwagę strukturę wiekową miasta tendencja ta nie zostanie zatrzymana (**wzrasta liczba bezrobotnych kobiet**). Biorąc pod uwagę zwiększenie się liczby osób w wieku poprodukcyjnym (o 2,5 % w stosunku do lat poprzednich) należy zauważyć spadek osób aktywnych zawodowo.

2.2.5 Poziom wykształcenia mieszkańców miasta Susz

W Gminie i Mieście Susz według danych Systemu Analiz Samorządowych o strukturze ludności według poziomu wykształcenia w 2002 r. dominowała ludność z wykształceniem podstawowym: 43,62%. Drugą, co do liczebności grupą pod względem wykształcenia była ludność z wykształceniem zasadniczym zawodowym 25,31%. Kolejną dużą grupę stanowiła ludność z wykształceniem średnim 19,43%. Ludność z wykształceniem policealnym - 1,37%. Ludność o największym znaczeniu strategicznym dla miasta i gminy, a więc ludność z wykształceniem wyższym to 3,34% populacji miasta. Bez ukończonego wykształcenia podstawowego i bez wykształcenia pozostawało 6,43%. O nieustalonym poziomie wykształcenia pozostawało 0,51% ludności. Istnieje Wyraźna korelacja między poziomem wykształcenia i bezrobocia.

2.2.6. Identyfikacja problemów w sferze gospodarczej:

- Wysoka liczba bezrobotnych, stopa bezrobocia ciągle rośnie.
- Wzrost liczby bezrobotnych wśród kobiet.
- Mała liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku.
- Niski wskaźnik aktywności zawodowej, szczególnie wśród kobiet i osób z niski wykształceniem.
- Spadek liczby przedsiębiorstw usługowych.
- Niski poziom wykształcenia wśród osób bezrobotnych.
- Niski poziom aktywności gospodarczej w branży turystycznej, brakuje dobrze rozwiniętej bazy usług turystycznych na terenie miast Susz.

2.3. Sfera społeczna

2.3.1. Struktura demograficzna

Zgodnie z danymi uzyskanymi z Urzędu Miasta i gminy Susz z bazy Ewidencji Ludności na dzień 31.12.2008 r., miasto Susz zamieszkiwało 5789 osób w tym kobiet – 2925, mężczyzn – 2864. Przy powierzchni Susza 6,67 km² wskaźnik gęstości zaludnienia wynosi 867,92 osób/km².

Tabela 5. Poziom przyrostu naturalnego

Miasto Susz	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2007	75	62	+13
2008	72	47	+34

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Susz

Ujemny wskaźnik salda migracji, świadczy to o niskiej atrakcyjności regionu. Odpływy migracyjne ludności częściowo rekompensuje dodatni przyrost naturalny.

W stosunku do ogółu ludności miasta osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią 23,70%, produkcyjnym 64,45%, a w wieku poprodukcyjnym 11,87%. Strukturę wiekową przedstawia tabela poniżej.

Tabela 6. Struktura wiekowa ludności Miasta Susz

Miasto Susz	Ludność w wieku						
	Przedprodukcyjnym			Produkcyjnym			Poprodukcyjnym
	Razem	Dzieci(0-6)	Wiek szkolny	Razem	Kobiety	Mężczyźni	
2007	1379	388	991	3708	1793	1915	666
2008	1371	401	970	3731	1796	1934	687

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Susz.

2.3.2. Poziom obsługi ludności

W Gminie i Mieście Susz prowadzą działalność dwa Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej: „UNIMED”, „MEDYK”, które świadczą pomoc w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej. Specjalistyczną pomoc mieszkańcy mogą uzyskać w Przychodni Zdrowia w Iławie, a leczenie szpitalne w Szpitalu Powiatowym w Iławie, a w szczególnych przypadkach w Szpitalu w Prabutach. Na terenie Gminy działa również Pogotowie Ratunkowe.

Na terenie miasta znajdują się trzy apteki przy ulicach:

- Wybickiego
- Plażowej
- Słowiańskiej.

W Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „UNIMED” pracuje 5 lekarzy, 3 pielęgniarki i jedna pomoc stomatologiczna, a w poradni otolaryngologicznej przyjmuje 1 lekarz.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDYK” zatrudnia 1 lekarza pediatrę, 2 lekarzy ogólnych, 1 starszego felczera medycyny i 4 pielęgniarki.

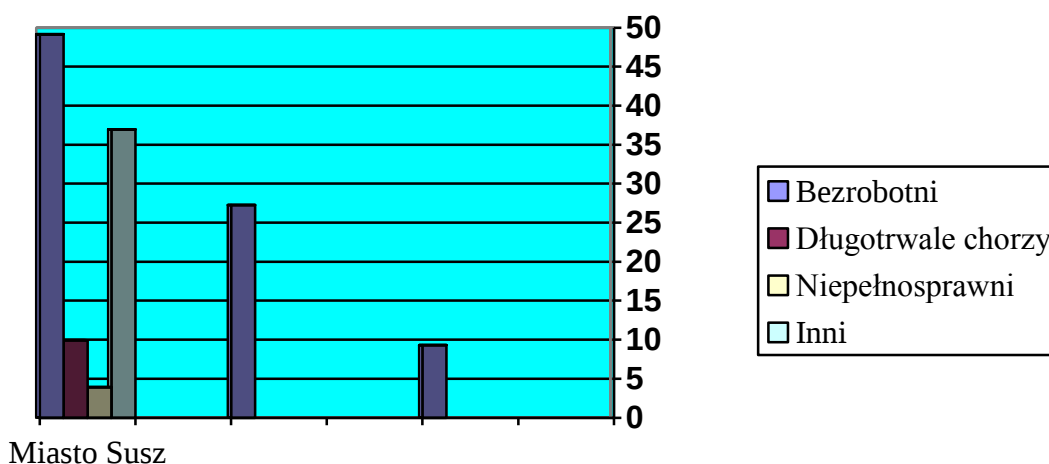
W ośrodku zdrowia przyjmuje też pacjentów z terenu Gminy i Miasta Susz jeden lekarz ginekolog, położna, 2 chirurgów i 5 lekarzy stomatologów.

W Suszu przy ulicy Iławskiej znajduje się Dom Pomocy Społecznej, w którym przebywają dzieci z upośledzeniem umysłowym. Dla 30 dorosłych z zaburzeniami psychicznymi zorganizowano Środowiskowy Dom Samopomocy przy ulicy Kościelnej 1. Funkcję administratora tego obiektu powierzono Stowarzyszeniu Rozwoju Wsi Bratian. Głównym celem działalności ŚDS jest poprawa jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi, ich usamodzielnienie i powstrzymanie postępującej regresji poprzez zapewnienie tym osobom, wsparcia w postaci opieki i rehabilitacji niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym. Bardzo ważnym elementem aktywacji tych osób jest prowadzenie terapii zajęciowej w pracowniach: kulinarnej, zielarsko – ogrodniczej, teatralno – muzycznej, plastycznej, informatycznej, rehabilitacyjnej.

W Gminie i Mieście Susz znajduje się również Gminno – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Struktura osób korzystających z pomocy społecznej została przedstawiona poniżej.

Wykres 2. Struktura grup korzystających z pomocy społecznej w roku 2008

Źródło: MGOPS w Suszu i ROPSw Olsztynie

Wśród 714 świadczeniobiorców pomocy społecznej w mieście Susz największy odsetek stanowią osoby bezrobotne, aż 49,16 %. W powiecie z pomocy społecznej korzysta 27,27% ludności. Na terenie województwa według danych statystycznych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, w roku 2008 świadczeniami z pomocy społecznej objęto 77.749

rodzin a w tych rodzinach 230.985 osób. W skali całego województwa stanowi to 16,19% mieszkańców (160 osób/1000 mieszkańców województwa). Jedną z głównych przyczyn udzielenia pomocy stanowiło bezrobocie (9,29%), dopiero na końcu znalazła się niepełnosprawność – 3,85%.

Według danych MGOPS powodem przyznania pomocy jest w Gminie i Mieście Susz bezrobocie, jednocześnie liczba osób objętych pomocą z tego powodu wzrasta najszybciej. Następne, najczęstsze powody to: bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych prowadzenia gospodarstwa domowego oraz niepełnosprawność. Nie odnotowano natomiast w analizowanym okresie ani jednej osoby, której udzielono pomocy z tytułu sieroctwa, bezdomności, narkomanii, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

W mieście istnieją Warsztaty Terapii Zajęciowej prowadzone przez Stowarzyszenie Rozwoju i Przedsiębiorczości Ziemi Suskiej. Prowadzą one działalność, której głównym celem jest pomoc osobom niepełnosprawnym z terenu Gminy i Miasta Susz w zdobyciu umiejętności uczestniczenia w życiu społecznym, w tym korzystania z usług instytucji publicznych, zachowania się w miejscach publicznych, samodzielności, udziału w konkursach sportowych, recytatorskich, plastycznych, itp., a także w ogniskach integracyjnych, współpracy w grupach. Zajęcia prowadzone w ramach Warsztatów Terapii Zajęciowej stwarzają możliwość aktywizacji fizycznej osób niepełnosprawnych, a także zdobycia przez nie umiejętności odnalezienia się i czynnego uczestniczenia w życiu lokalnej społeczności.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców Miasta i Gminy Susz czuwa Komisariat Policji w Suszu, podległy Komendzie Powiatowej w Iławie. W Policji zatrudnionych jest 14 osób, a do dyspozycji funkcjonariuszy są trzy samochody służbowe.

W latach 2003-2009 liczba wykroczeń utrzymuje się na zbliżonym poziomie 310-315 wykroczeń. Większość wykroczeń to wykroczenia drogowe, ze względu na sąsiedztwo drogi w kierunku Elbląga i Kwidzyna. W 2004 roku skierowano 230 wniosków do sądu i wypisano 325 mandatów karnych. Biorąc pod uwagę poprzednie lata liczba przestępstw Mieście i Gminie Susz zmalała (w roku 2002 miało miejsce około 423 przestępstw) . W dużym stopniu jest to zasługa dobrze zorganizowanego systemu szkół oraz alternatywnych form aktywności dla dzieci i młodzieży.

Niepokojący jest fakt, iż prawie 10% wykroczeń zostało popełnionych przez ludzi młodych, którzy ze względu na problem ubóstwa rozpoczynają działania nie zgodne z prawem.

Zauważyć również można pewną tendencję zwyżkową związaną z wykroczeniami drogowymi. Mimo zwiększenia kar dla kierowców prowadzących pojazdy po spożyciu alkoholu, ilość wykroczeń drogowych (obecnie już przestępstw) spowodowanych przez kierowców po spożyciu w roku 2008 wzrósł o 8% na terenie kraju, 5,5% na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, a liczba zdarzeń spowodowanych przez tego typu kierowców na terenie Miasta i Gminy Susz wzrosła o 3,3%.

Na terenie miasta znajduje się jedna szkoła średnia – ZESPÓŁ SZKÓŁ im. Ireny Kosmowskiej W SUSZU. Placówka ta w chwili obecnej zatrudnia 44 nauczycieli. W Zespole Szkół młodzież kształci się w:

1. Liceum Ogólnokształcącym - 4 - letnim;
2. Liceum Ogólnokształcącym 3 - letnim;
3. Liceum Profilowanym – 3 - letnim;
4. Technikum Żywności i Gospodarstwa Domowego – 5 - letnim;
5. Technikum Żywności i Gospodarstwa Domowego – 4 - letnim;
6. Liceum Agrobiznesu – 5 - letnim;
7. Technikum Ekonomicznym - 5 - letnim;
8. Technikum Ekonomicznym – 4 - letnim;
9. Zasadniczej Szkole Zawodowej w zawodzie kucharz małej gastronomii - 2 - letniej;
10. Technikum Technologii Żywności – 3 - letnim na podbudowie ZSZ;
11. Wieczorowym Technikum Rolniczym – 3 - letnim na podbudowie ZSZ.

Dowożonych jest średnio ponad 46 % uczniów na trasach, których łączna dzienna długość wynosi około 140 kilometrów.

Na terenie Gminy i Miasta Susz znajduje się 6 szkół podstawowych i 1 gimnazjum :

- w Babiętach Wielkich do którego uczęszcza 125 uczniów,
- w Jawtach Wielkich, 105 uczniów,
- w Kamieńcu 77 uczniów,
- w Lubnowych Małych 57 uczniów,
- w Piotrkowie , 76 uczniów ,
- w Szkole Podstawowej w Suszu 410 uczniów,
- w Gimnazjum 522 uczniów.

Łącznie liczba uczniów kształtuje się na poziomie 1976 uczniów, jednak należy zauważyć, że przyrost naturalny w Mieście i Gminie Susz (również w całej Polsce) jest coraz

mniej, należy zatem się spodziewać systematycznego spadku uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjalnych na terenie Susza.

Na terenie miasta funkcjonuje, również Przedszkole Publiczne w Suszu z 204 dziećmi.

Kształcenie ustawiczne

Głównym problemem Miasta i Gminy Susz jest wysoka stopa bezrobocia, co zasygnalizowane w strategii Polityki Społecznej Gminy i Miasta Susz dlatego celem podejmowanych działań stało się:

1. Podniesienie poziomu wiedzy, wykształcenia i świadomości mieszkańców w zakresie przedsiębiorczości.
2. Szkolenia pod potrzeby rynku pracy (n.p. pracownicy bazy turystycznej, opieunki domowe i pracownicy socjalni,...).
3. Warsztaty aktywizujące w różnych wymiarach.

Kultura

Sprawami kultury na terenie gminy zajmuje się Suski Ośrodek Kultury (SOK). Głównym celem jego działalności jest stymulowanie oraz wspieranie aktywnego i kreatywnego uczestnictwa w kulturze mieszkańców Gminy i Miasta.

Zadania Suskiego Ośrodka Kultury to przede wszystkim:

- wychowanie edukacja i upowszechnianie kultury;
- gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie i udostępnianie dóbr kultury;
- integrowanie społeczności lokalnej poprzez współtworzenie warunków do kultywowania i rozwijania środowiskowych wartości kulturowych;
- stwarzanie warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką;
- rozpoznanie, rozbudzenie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych;
- wspieranie organizacji ruchu kulturalnego (w tym grup defaworyzowanych);

- współdziałanie z instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami o podobnych celach i zadaniach w kraju i zagranicą;
- organizowanie koncertów zespołów muzycznych i spektakli teatralnych, a także konkursów i przeglądów;
- organizacja imprez rekreacyjno – sportowych.

Suski Ośrodek Kultury skupia przede wszystkim dzieci i młodzież (w tym przede wszystkim szkolną), które podejmują aktywną działalność w różnych formach, w tym kół i sekcji zainteresowań (w tym muzyki, teatru, recytacji).

Działająca w Suszu Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy posiada 2 filie w Bałoszykach i Redakach. Znajduje się w nich ogółem np. 40 000 woluminów.

Na terenie miasta Susz działa również Centrum Sportu i Rekreacji zgodnie z Uchwałą Rady Miejskiej z dnia 26.07.2007 roku. CsiR jest organizatorem życia sportowego w Suszu. Organizuje zawody, turnieje oraz ligi dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych. Organizuje zajęcia sekcjach sportowych: kickboxing, tenis stołowy, a także aerobiku, piłki siatkowej, halowej piłki nożnej.

Centrum Sportu i Rekreacji wypełniając swoje zadania statutowe służy społeczności Susza, inspirując działania sportowo- rekreacyjne, jednocześnie wypracowuje własne metody działania zmierzające do koordynacji życia sportowo- rekreacyjnego w gminie. Ścisłe kontakty z organizacjami, stowarzyszeniami, klubami sportowymi pozwalają na rozeznanie, co dzieje się w tej dziedzinie życia, a także jakie jest zapotrzebowanie społeczne na tego typu działalność. CsiR administruje takimi obiektami jak:

- Hala sportowo-widowiskową, ul. Piastowska 5c, trybuny 300 miejsc, sala treningowa 22m x 44m, sauna, siłownia, zaplecze socjalne, sala do ćwiczeń korekcyjnych, sala do aerobiku, sala do tenisa stołowego, sala konferencyjna
- Plaża Miejska nad jeziorem Suskim , boisko do plażowej piłki siatkowej.
- Stadion Miejski ul. Wybickiego, boisko do piłki nożnej, bieżnia 400 metrów,
- Stadion Miejski ul. Leśna , boisko do piłki nożnej, bieżnia, kort tenisowy, boiska do piłki siatkowej
- Boiska sportowe.

Co roku odbywają się na terenie Gminy i Miasta Susz różnego rodzaju festyny sportowo – rekreacyjne, kulturalne, turnieje piłkarskie np.

Od 1990 roku na terenie gminy Susz odbywają się ogólnopolskie zawody sportowe w triathlonie o randze Mistrzostw Polski lub Pucharu Polski, a w 1998 odbył się w Suszu Puchar Europy w tej dyscyplinie sportu.

Turystyka

Miasto Susz posiada walory przyrodnicze, które niewątpliwie są atutem. Miejscem sprzyjającym rozwojowi turystyki i przedsiębiorczości jest aktualnie degradowane, niewykorzystywane nadbrzeże Jeziora Suskiego. To miejsce szczególnego charakteru nabiera latem, kiedy pojawiają się turyści i podróżni, kiedy najlepiej można docenić walory małego miasta, kiedy zaczyna się sezon imprez plenerowych, które mają już długą tradycję, przyciągają mnóstwo ludzi. Pomimo świetnej lokalizacji dla obsługi ruchu turystycznego jest niski a wręcz znikomy poziom działalności gospodarczej.

Budowa ścieżki spacerowo – rowerowej, a także ogrodu rodzinnego znacznie przyczyni się do poprawienia aktywności gospodarczej oraz społecznej mieszkańców miasta.

Obszar spełnia następujące kryteria przyjęte do delimitacji obszarów problemowych, niezbędnych do procesy rewitalizacji:

- 2013- konieczność poprawy funkcjonalności ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznej;
- 2. poziom wykluczenia społecznego i ubożenia społeczeństwa;
- 3. szczególnie zniszczone otoczenie, niedostateczne lub nieekonomiczne wykorzystanie przestrzeni;

2013- niewystarczający poziom aktywności gospodarczej.

2.3.3. Identyfikacja problemów w sferze społecznej

1. ☐ Wysoki poziom wykluczenia społecznego i ubożenia społeczeństwa;
2. Brak nowych miejsc pracy.
3. Wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym w populacji osób bezrobotnych
4. Niski poziom wykształcenia mieszkańców miasta
5. Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym,

6. Wzrost liczby dzieci w wieku przedszkolnym
7. Niski poziom aktywności społecznej, sportowej, rekreacyjnej,...
8. Brak świadomości na temat roli ruchu dla profilaktyki chorób somatycznych i psychicznych, które są kosztownym problemem społecznym.
9. Brak opieki dziennej nad ludźmi w wieku geriatrycznym.
10. Niedostatek infrastruktury dające możliwości alternatywnej aktywności ludziom młodym i starszym.
11. Niski poziom wiedzy o przedsiębiorczości, ekologii, kulturze, historii lokalnej,...
12. Niski poziom aktywności organizacji pozarządowych.

2.4. Analiza SWOT

W niniejszym podrozdziale przedstawiona jest analiza SWOT opracowana na podstawie analizy zagospodarowania przestrzennego miasta, jego sytuacji gospodarczej oraz sytuacji społeczno-demograficznej. Analiza ta dostarcza informacji na temat mocnych stron miasta, jego słabych stron, a także ocenia szanse i zagrożenia, przed jakimi stanąć może miasto w niedalekiej przyszłości.

Analiza SWOT została oparta na podstawowych danych statystycznych ukazanych

Analiza **SWOT** – analiza silnych (**Strenghts**) i słabych (**Weaknesses**) stron

badanego podmiotu w wyodrębnionych obszarach – tzw. Czynników endogenicznych (wewnętrznych) oraz zewnętrznych szans (**Opportunities**) i zagrożeń (**Threats**) – tzw. Czynników egzogenicznych stanowi punkt wyjścia dla planowania strategicznego.

Analiza SWOT pozwala zatem określić strategiczne czynniki, które mogą mieć wpływ na powodzenie i działalność rozwojową danej jednostki. Istotnym zadaniem staje się wydzielenie spośród nich czynników krytycznych, dzięki którym można będzie rozwijać silne strony projektu, niwelować (bądź ograniczać) strony słabe, maksymalnie wykorzystywać istniejące możliwości i pojawiające się szanse oraz unikać przewidywanych zagrożeń i niebezpieczeństw.

Analiza SWOT została dokonana na podstawie analizy dokumentów strategicznych, danych statystycznych, konsultacji społecznych, wizji lokalnych oraz pracy Zespołu Zadaniowego np. Rewitalizacji powołanego Zarządzeniem Burmistrza Susza. W pracach zespołu uczestniczyli przedstawiciele grup stanowiący przekrój społeczny Susza (radni,

organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, przedstawiciele szkolnictwa, architektury i zagospodarowania środowiska, lasów państwowych, promocji, gospodarki komunalnej,...). Przed przyjęciem dokumentu Uchwałą Rady Miasta i Gminy Susz dokument był pokazany na stronie internetowej oraz dostępny w Wydziale Promocji UM i G Susz. Mieszkańcy korzystali z możliwości zgłaszania uwag, które zostały uwzględnione. Zespół z troską i zaangażowaniem uczestniczył w opracowaniu dokumentu.

MOCNE STRONY

Środowisko przyrodnicze i zagospodarowanie przestrzenne:

- Dogodne położenie geograficzne na terenach o dużej atrakcyjności turystycznej.
- Cechy środowiska przyrodniczego korzystne dla prowadzenia polityki zrównoważonego rozwoju.
- Duża powierzchnia lasów i terenów wodnych.
- Istnienie infrastruktury kolejowej na terenie Susza
- Współpraca samorządu lokalnego z nadleśnictwem i lokalnymi przedsiębiorcami w Suszu.
- Istnienie zabytków.

Sfera gospodarcza:

- Wystarczające zasoby siły roboczej,
- Istniejący potencjał produkcyjny do zagospodarowania.
- Dobrze rozwinięta sieć handlu i usług.
- Tradycje turystyczne i rekreacyjne.

Sfera społeczna:

- Tendencje i ambicje młodych ludzi do podnoszenia kwalifikacji zawodowych.
- Istnienie systemu wspierania tworzenia miejsc pracy.
- Znajomość środowisk wymagających pomocy i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Dobrze rozwinięta i równomiernie rozłożona sieć szkół.

- Pełnienie przez szkoły i instytucje kultury funkcji kulturotwórczych.
- Aktywna działalność CsiR
- Przełamywanie barier architektonicznych
- Funkcjonowanie wielu instytucji opieki społecznej MGOPS, Środowiskowy Dom Samopomocy.

SŁABE STRONY

Środowisko przyrodnicze i zagospodarowanie przestrzenne:

- Niedostatecznie wykorzystany potencjał przyrodniczy.
- Zły stan sieci komunikacyjnej
- Niewykorzystanie alternatywnych źródeł energii
- Brak Studium Zasilania Jeziora Suskiego w wodę
- Konieczność rekultywacji Jeziora Suskiego
- Braki w infrastrukturze turystyczno-rekreacyjnej sprzyjającej profilaktyce zachorowań

Sfera gospodarcza:

- Brak rodzimego kapitału.
- Niskie i nierównomierne tempo inwestycji w sektorze prywatnym.
- Niski poziom wykształcenia bezrobotnych.
- Niedostatek instrumentów wspierających przedsiębiorczość (np. Centrum Wspierania Przedsiębiorczości).
- Niewystarczające uzbrojenie terenów pod inwestycje gospodarcze
- Niewystarczająca promocja miasta

Sfera społeczna:

- Wysokie bezrobocie utrzymujące się w mieście i towarzyszące temu niedostosowane przygotowanie zawodowe bezrobotnych.
- Słabość systemu pośrednictwa pracy.
- Silna identyfikacja osób długotrwale bezrobotnych z “rolą” bezrobotnego.

- Wzrost patologii społecznych.
- Rozbieżność między potrzebami środowiska, a możliwościami służb społecznych.
- Za małe środki dla organizacji pozarządowych na dofinansowanie realizowanych zadań.
- Niedostosowanie szkolnictwa zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy.
- Brak domu pobytu dziennego dla ludzi starszych i żłobka.
- Niska aktywność organizacji pozarządowych.
- Wysoki poziom izolacji osób w wieku poprodukcyjnym.
- Niedostatek miejsc aktywności sportowej dla dzieci i młodzieży

SZANSE

Środowisko przyrodnicze i zagospodarowanie przestrzenne:

- Większe wykorzystanie walorów turystycznych.
- Dostosowanie funkcji obszarów rewitalizowanych do potrzeb lokalnych,
- Rozwój turystyki zgodny z wymogami ochrony środowiska.
- Pozyskanie środków pomocowych z UE.
- Szeroka promocja walorów przyrodniczych i krajoznawczych.
- Wykorzystanie wolnych terenów inwestycyjnych.
- Zmiana funkcji obszarów zdegradowanych na przyjazne dla społeczeństwa i środowiska naturalnego

Sfera gospodarcza:

- Napływ kapitału zagranicznego w związku z wejściem do UE.
- Poprawa infrastruktury zwiększającej atrakcyjność lokalizowania działalności biznesowej.
- Rozwój usług doradztwa biznesowego i marketingu – Gminne Centrum Inwestycyjne
- Budowa i modernizacja infrastruktury okołoturystycznej.
- Rozwój sektora turystycznego.

Sfera społeczna:

- Kształcenie mające wpływ na zwiększenie zatrudnienia.
- Wzrost gospodarczy, a tym samym wzrost dochodów mieszkańców.
- Aktywizacja bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo.

- Stworzenie większych możliwości kształcenia, podnoszenia i zmiany kwalifikacji.
- Rozwój infrastruktury odpowiadającej potrzebom społecznym i socjalnym(dom pobytu dziennego dla starszych, żłobek,..).
- Powstawanie społecznych grup wsparcia.
- Dostosowanie poziomu kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy.
- Dostęp do środków unijnych na inwestycje i projekty stypendialne.

ZAGROŻENIA

Środowisko przyrodnicze i zagospodarowanie przestrzenne:

- Zły stan gospodarowania na terenach szczególnie wrażliwych.
- Degradacja środowiska.
- Brak zintegrowanego zarządzania środowiskiem.
- Brak środków na rozwój infrastruktury drogowej.
- Dekapitalizacja dróg i mostów.

Sfera gospodarcza:

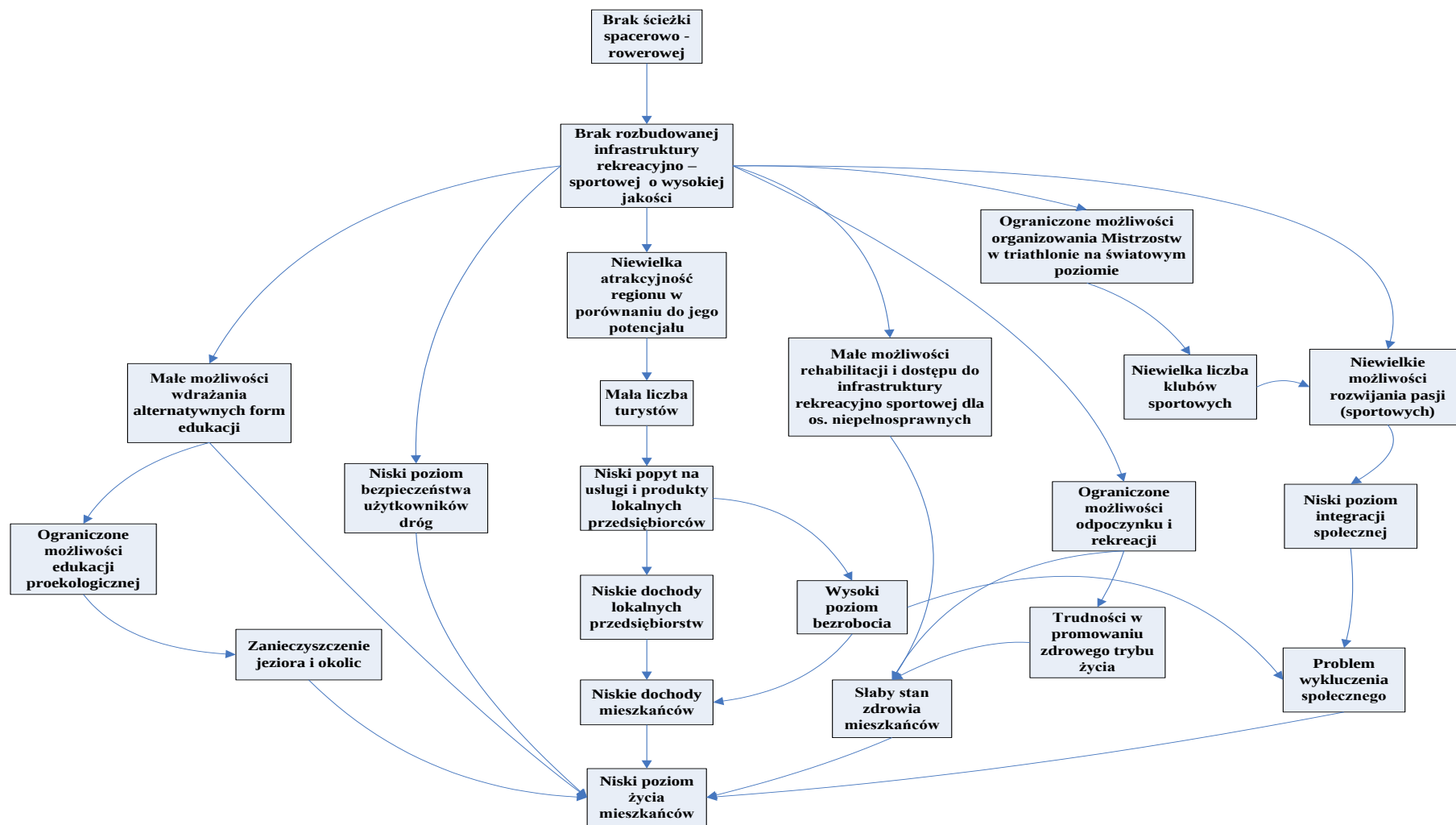
- Małe zainteresowanie inwestorów zewnętrznych inwestowaniem w działalność na terenie miasta.
- Niekorzystna koniunktura gospodarcza w kraju.

Sfera społeczna:

- Odpływ wykształconej i przedsiębiorczej młodzieży z miasta.
- Postępująca degradacja społeczna bezrobotnych.
- Brak dostatecznych środków na realizację zadań społecznych.
- Utrwalanie postaw bezradności pokoleniowej.
- Brak tolerancji i dyskryminacja środowisk wymagających opieki.
- Utrudniony dostęp do kształcenia młodzieży ze zmarginalizowanych środowisk.
- Niedostateczna infrastruktura turystyczno-rekreacyjna dostępna dla wszystkich mieszkańców, zgodnie z zasadą sprawiedliwości społecznej.
- Utrudniony dostęp kobiet do edukacji i rynku pracy

Schemat: Drzewo problemów

2013- **Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzenno-społeczno – gospodarczego miasta i regionu**

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Susz jest spójny z Regionalnym Programem Operacyjnym Warmia i Mazury na lata 2007-2013 (dokument przyjęty przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w dniu 30 stycznia 2007 roku). Osie priorytetowe Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013 – możliwość finansowania zewnętrznego:

Program rewitalizacji zgodny jest również z lokalnymi dokumentami strategicznymi:

- **Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013** – dokument programowy stanowiący podstawę planowania poszczególnych dziedzin interwencji strukturalnych.
- **Strategią Rozwoju Kultury w Województwie Warmińsko-Mazurskim do roku 2015.** Opracowany dokument stanowi rozwinięcie celu strategicznego – **Bogactwo dziedzictwa i kultury regionu istotnym czynnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego**, określonego jako jeden z ośmiu priorytetowych obszarów Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego.
W strategii rozwoju kultury zawarte są trzy główne obszary, dla których określone zostały cele szczegółowe.
Obszar: **Ochrona dziedzictwa kulturowego**
Obszar: **Organizacja i prowadzenie działalności kulturalnej**
Obszar: **Komunikacja społeczna, środki masowego przekazu w kulturze**
Zgodność Lokalnego Programu Rewitalizacji ze Strategią Rozwoju Kultury przejawia się w obszarze: **Ochrona dziedzictwa kulturowego**,
cel szczegółowy: **Prawidłowe warunki ochrony dziedzictwa regionalnego**
- **Strategią Rozwoju Społeczno-Gospodarczego województwa warmińsko – mazurskiego do roku 2020.** Opracowany dokument stanowi rozwinięcie celu strategicznego – **Konkurencyjna gospodarka i Otwarte społeczeństwo**, określonego

jako jeden z trzech priorytetowych obszarów Strategii rozwoju społeczno – gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego.

W strategii rozwoju kultury zawarte są trzy główne cele strategiczne:

Cel: Wzrost konkurencyjności gospodarki

Cel: Wzrost aktywności społecznej

Cel: Wzrost liczby i jakości połączeń sieciowych

Zgodność Lokalnego Programu Rewitalizacji ze Strategią Rozwoju Społeczno- Gospodarczego przejawia się w celu: **Wzrost konkurencyjności gospodarki i Wzrost aktywności społecznej.**

- **Strategią Rozwoju Turystyki w województwie Warmińsko-Mazurskim.**

Opracowany dokument stanowi rozwinięcie celu strategicznego – **Maksymalne i dynamiczne wykorzystanie predyspozycji turystycznych regionu**, określonego jako jeden z dwóch priorytetowych celów Strategii rozwoju turystyki w województwie warmińsko-mazurskim. W strategii rozwoju kultury zawarte są dwa główne cele strategiczne:

Cel: Zwiększenie kapitału inwestycyjnego w turystyce

Cel: Maksymalne i dynamiczne wykorzystanie predyspozycji turystycznych regionu

Zgodność Lokalnego Programu Rewitalizacji ze Strategią Rozwoju Społeczno- Gospodarczego przejawia się w celu: **Maksymalne i dynamiczne wykorzystanie predyspozycji turystycznych regionu.**

- **Planem Rozwoju Lokalnego Rozwoju Gminy i Miasta Susz** z roku 2004, dokumentem, który w sposób pełny przedstawia wizję, warianty rozwoju oraz cele strategiczne wyznaczone dla miasta Susz.

Domena strategiczna: Podniesienie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Gminy i Miasta Susz

Domena strategiczna: Zmiany w sposobie użytkowania terenu

Domena strategiczna: Poprawa stanu

Projekty odzwierciedlają również ustalenia zawarte z dokumentach planistycznych miasta Susz :

- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego;

Projekty zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Susz są projektami komplementarnymi z Programem Operacyjnym: **Infrastruktura i Środowisko** – w szczególności

oś priorytetowa nr 12 – *Kultura i dziedzictwo kulturowe*, a także z osią priorytetową nr 2 – *Gospodarka odpadami i ochrona powietrza ziemi*.

Dokument *Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Susz* został przygotowany zgodnie z wytycznymi RPO WM na lata 2007-2013, Oś 4 „Rewitalizacja miast”.

IV. Założenia programu rewitalizacji

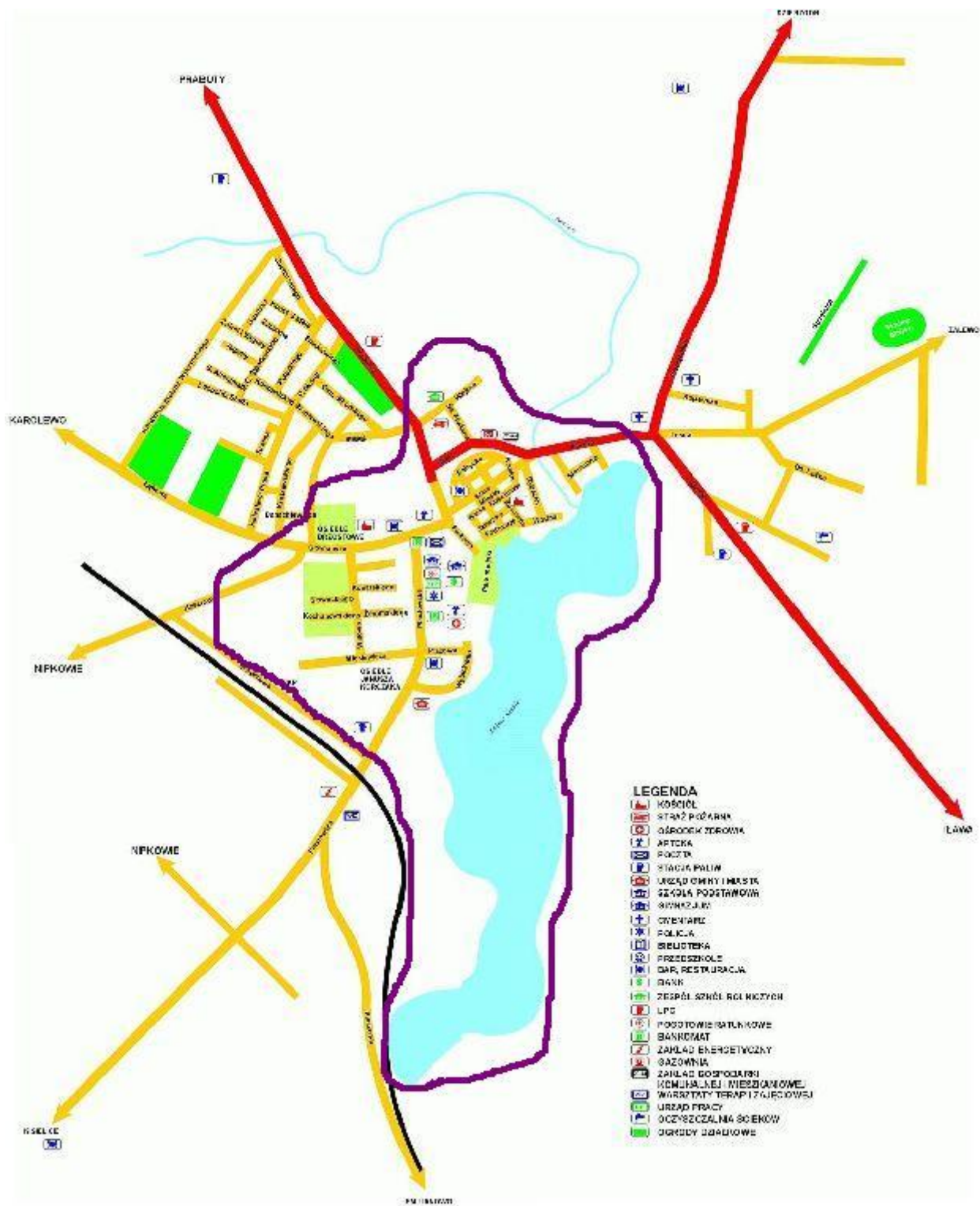
4.1. Okres programowania

Zgodnie z okresami programowania przyjętymi w Unii Europejskiej przyjmujemy, na potrzeby lokalnego programu rewitalizacji lata 2009 – 2016

4.2. Obszar objęty programem rewitalizacji.

Miasto Susz na swoim niewielkim obszarze, liczącym niespełna 6 tys mieszkańców posiada wiele problemów wymagających rewitalizacji. Ograniczenie terenu mogłoby spowodować zjawisko „Getta”; co z pewnością nie jest celem działania osi 4 „Rewitalizacja miast”. Z LPR zostały wyłączone tylko przedmieścia Susza.

Obszar objęty Lokalnym Programem Rewitalizacji stanowi teren Miasta Susz. Obszar rewitalizacji został wyznaczony zgodnie z wytycznymi Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007- 2013, a działania zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Susz są działaniami wprost wpisującymi się w priorytety rozwoju narzucone przez wytyczne Unii Europejskiej.

Źródło: „Opracowanie własne na podstawie mapy ewidencyjnej pozyskanej z Urzędu Miasta.

W ramach konsultacji społecznych z mieszkańcami miasta Susz, z przedstawicielami jednostki samorządu terytorialnego i innymi potencjalnymi beneficjentami. Projekty uwzględnione do realizacji zostały przedstawione w rozbiciu na część przestrzenną, gospodarczą i społeczną w części V niniejszego dokumentu.

4.3. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć.

Wskaźniki realizacji (wskaźniki wskazane w Uszczegółowieniu Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013):

- Liczba budynków poddanych rewitalizacji
- Liczba zrewitalizowanych obszarów
- Powierzchnia zrewitalizowanego obszaru
- Liczba projektów zapewniających zrównoważenie i poprawę atrakcyjności miast i miasteczek
- Liczba projektów promujących firmy, przedsiębiorczość i nowe technologie
- Liczba projektów oferujących usługi dla promowania równych szans i społecznej inkluzji dla mniejszości i młodych ludzi
- Liczba nowych miejsc pracy powstała w wyniku realizacji projektu

V. Plan działań na terenie rewitalizowanym

W ramach programu rewitalizacji przewidziano do wykonania zadania o charakterze przestrzennym (techniczno-materialnym), gospodarczym, jak również działania o charakterze społecznym.

5.1. Plan działań przestrzennych (techniczno-materialnych) w latach 2009 -20016 na obszarze rewitalizowanym

Tabela7. Wykaz planowanych działań przestrzennych na obszarze poddanym rewitalizacji w latach 2009-2016

Tytuł projektu	Wnioskodawca	Adres /lokalizacja inwestycji	Wartość całkowita projektu	Poziom dofinansowania projektu	Kwota dofinansowania	Lata realizacji projektu
Budowa Ścieżka spacerowo – rowerowej wokół Jeziora Suskiego	Gmina i Miasto Susz	Susz	6.940 300,00	65%	4.511 164,00	2009- 2010
Adaptacja części budynku młyna na cele turystyczne, kulturalno-społeczne w PPP.	PPP	Susz	2.000.000,00	70%	1.400.000,00	2011-2012
Rewaloryzacja terenów zielonych w obrębie Starego Miasta i odtworzenie traktu spacerowego –etap II	Gmina i Miasto Susz	Susz	1.400.000,00	70%	980.000,00	2010-2011

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Susz

Odbudowa istniejącego systemu komunikacyjnego na obszarze Starego Miasta w Suszu	Gmina i Miasto Susz	Susz	2.200.000,00	70%	1.540.000,00	2011-2012
Renowacja istniejącej sieci infrastruktury technicznej w obrębie Starego Miasta	Gmina i Miasto Susz	Susz	1.400.000,00	70%	980.000,00	2012-2013
Renowacja zabytkowego Młyna Suskiego	Gmina i Miasto Susz	Susz	1.200.000,00	70%	840.000,00	2013-2014
Budowa parkingów dla Susza w obrębie Starego Miasta	Gmina i Miasto Susz	Susz	300.000,00	70%	210.000,00	2010-2011
Rozbudowa systemu monitoringu	Gmina i Miasto Susz	Susz	200.000,00	70%	140.000,00	2013-2014

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Susz

Budowa nowej studni głębinowej i przebudowa instalacji wodnej na Starym Mieście	Gmina i Miasto Susz	Susz	700.000,00	70%	490.000,00	2013-2014
Budowa biogazowni z pozyskiwanego biogazu z oczyszczalni ścieków komunalnych z fermentacji metanowej osadów pościekowych oraz z wysypisk odpadów komunalnych	PPP	Susz	48.000.000,00	70%	33.600.000,00	2012-2013
Estetyzacja elewacji i dachów budynków komunalnych	Gmina i Miasto Susz	Susz	1.600.000,00	60%	960.000,00	2013-2014
Budowa Basenu w Suszu	Gmina i Miasto Susz	Susz	4 000 000,00	70%	2 800 000,00	2011-2012

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Susz

Renowacja kościoła pw. Św. Antoniego w Suszu	Parafia Rzymsko- katolicka Św. Antoniego	Susz	300 000,00	70%	210 000,00	2011-2012
--	---	------	------------	-----	------------	-----------

5.2. Plan działań gospodarczych w latach 2009-2016 na obszarze rewitalizowanym*Tabela 8. Wykaz planowanych działań gospodarczych na obszarze poddanym rewitalizacji w latach 2009-2016*

Tytuł projektu	Wnioskodawca	Adres /lokalizacja inwestycji	Wartość całkowita projektu	Poziom dofinansowania projektu	Kwota dofinansowania	Lata realizacji projektu
Szkolenia i kursy zawodowe pod kątem potrzeb lokalnej przedsiębiorczości	Gmina i Miasto Susz	Susz	120.000,00	0	Środki własne	2010-2016
Utworzenie Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości w Suszu	Gmina i Miasto Susz	Susz	18.000,00	0	Środki własne	2010-2016
Kreowanie postaw pro przedsiębiorczych wśród osób ze środowisk wykluczonych poprzez warsztaty i szkolenia	Gmina i Miasto Susz	Susz	100.000,00	0	Środki własne	2010-2016
Rewitalizacja i zagospodarowanie nadbrzeża Jeziora Suskiego dla potrzeb MŚP	Gmina i Miasto Susz	Susz	400.000,00	70%	300.000,00	2011-2012
Kładka przez Jezioro Suskie	Gmina i Miasto Susz	Susz	2 600 000,00	70%	1 820 000,00	2012-2013

5.3. Plan działań społecznych w latach 2009 - 2016 na obszarze rewitalizowanym

Tabela 9. Wykaz planowanych działań społecznych na obszarze poddanym rewitalizacji w latach 2009-2016

Tytuł projektu	Wnioskodawca	Adres /lokalizacja inwestycji	Wartość całkowita projektu	Poziom dofinansowania projektu	Kwota dofinansowania	Lata realizacji projektu
Utworzenie ogrodu rodzinnego nad jeziorem Suskim	Gmina i Miasto Susz	Susz	100.000,00	65%	65.000,00	2009-2010
Szkolenia pod potrzeby rynku pracy (n.p. pracownicy bazy turystycznej, opiekunki domowe i pracownicy socjalni,...) oraz z zakresu przedsiębiorczości w Suszu	Gmina i Miasto Susz	Susz	120.000,00	0%	Środki własne	2010-2016
Integracja społeczna mieszkańców ze środowisk marginalizowanych poprzez spotkania integracyjne oraz	Gmina i Miasto Susz	Susz	80.000,00	0%	Środki własne	2009-2016

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Susz

organizację imprez otwartych						
Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych poprzez szkolenia i doradztwo w Centrum Przedsiębiorczości	Gmina i Miasto Susz	Susz	120.000,00	0%	Środki własne	2009-2016
Ścieżka dydaktyczna ekologiczna nad Jeziorem Suskim	Gmina i Miasto Susz	Susz	80.000,00	70%	56.000,00	2010-2011
Zorganizowanie zajęć pozalekcyjnych na bazie CSiR w Suszu oraz Suskiego Ośrodka Kultury i biblioteki miejskiej	Gmina i Miasto Susz	Susz	120.000,00	0%	Środki własne	2009-2016
Aktywizacja organizacji pozarządowych poprzez warsztaty i spotkania integracyjne	Gmina i Miasto Susz	Susz	40.000,00	0%	Środki własne	2010-2016
Zorganizowanie Domu Pobytu Dziennego dla osób w wieku geriatrycznym	Gmina i Miasto Susz	Susz	400.000,00	70%	280.000,00	2011-2016

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Susz

Zorganizowanie pokojów tymczasowego pobytu w ŚDS dla chorych psychicznie z problemami społecznymi, estetyzacja otoczenia i elewacji	Gmina i Miasto Susz	Susz	600.000,00	70%	420.000,00	2010-2011
Zagospodarowanie placu po spalonym MGOK(skate park, miejsce wypoczynku,..)	Gmina i Miasto Susz	Susz	800.000,00	70%	560.000,00	2013-2014

VI. Plan finansowy realizacji rewitalizacji na lata 2009-2016

Źródłami finansowania zadań objętych lokalnym programem rewitalizacji będą:

- środki własne budżetu miasta Susz
- środki innych podmiotów współpracujących z Urzędem Miasta
- fundusze strukturalne Unii Europejskiej

Tabela 10. Zestawienie kosztów realizacji w latach 2009-2016.

Nazwa podmiotu	Łącznie na lata 2009-2016	Podział źródeł finansowania	
Miasto Susz	75 558 252,00	EFRR	52 027 164,00
		Środki własne	8 531 088,0
		Środki partnerów prywatnych	15 000 000,0

VII. System wdrażania – wybór prawnej formy zarządzającego programem

Na mocy Uchwały Rady Miejskiej w Suszu, Lokalny Plan Rewitalizacji Miasta Susz zostanie przyjęty do realizacji. Zadania przewidziane do realizacji w okresie 2009-2016 będą koordynowane i zarządzane przez Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji, który został powołany przez Burmistrza Susza. W skład Zespołu Zadaniowego wchodzi zarówno kierownicy wydziałów Urzędu Miasta, pracownicy Urzędu Miasta, a także przedstawiciele:

- Radni Rady Miejskiej w Suszu;
- Przedstawiciele jednostek budżetowych Gminy i Miasta Susz;
- Przedstawiciele organizacji pozarządowych,
- Przedstawiciel Lasów Państwowych,
- Przedsiębiorcy lokalni.

VIII. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

Monitorowanie dotyczyć będzie przede wszystkim kontroli realizacji projektów inwestycyjnych oraz osiągania planowanych wskaźników produktów i rezultatów dla poszczególnych inwestycji. Monitoring prowadzony będzie w zakresie **rzeczowym** i **finansowym**. Monitoring rzeczowy będzie polegał na kontroli stopnia osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu.

Proponowane wskaźniki monitoringu:

Wskaźniki produktu:

Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Charakter wskaźnika
Liczba zrewitalizowanych obszarów	ha	przestrzenny
Długość wybudowanych ciągów komunikacji pieszo - rowerowej	m ²	mieszany
Liczba wybudowanych obiektów małej architektury	szt.	przestrzenny
Powierzchnia terenów zrewitalizowanych przeznaczonych na małą architekturę	m ²	przestrzenny
Powierzchnia zagospodarowanych placów, tynków, parków, skwerów, zieleńców, alei, placów zabaw i zbiorników wodnych	m ²	przestrzenny
Liczba zrewitalizowanych obiektów przeznaczonych na cele turystyczne	szt.	gospodarczy
Liczba zrewitalizowanych obiektów przeznaczonych na cele rekreacyjne	szt.	mieszany
Liczba zrewitalizowanych obiektów	szt.	mieszany

przeznaczonych na cele kulturalne.		
Liczba zrewitalizowanych obiektów przeznaczonych na cele edukacyjne	szt.	mieszany
Liczba przebudowanych obiektów infrastruktury drogowej i pieszej	km	przestrzenny
Powierzchnia budynków przebudowanych, wyremontowanych na potrzeby działalności gospodarczej	szt.	gospodarczy
Długość wyremontowanej infrastruktury technicznej	km	przestrzenny
Liczba zakupionego sprzętu na potrzeby projektu	szt.	społeczny
Powierzchnia zagospodarowanych terenów wokół obiektów objętych wsparciem	m²	przestrzenny
Powierzchnia terenów przeznaczonych na place parkingowe	m²	przestrzenny, gospodarczy

Wskaźniki rezultatu:

Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Charakter wskaźnika
Liczba utworzonych miejsc pracy brutto	szt.	gospodarczy, społeczny
Liczba utworzonych miejsc pracy brutto dla mężczyzn	szt.	gospodarczy, społeczny
Liczba utworzonych miejsc pracy brutto dla kobiet	szt.	gospodarczy, społeczny
Powierzchnia obszaru zrewitalizowanego	m²	mieszany
Powierzchnia terenów, które stały się dostępne w wyniku realizacji projektu	m²	mieszany

Liczba osób korzystających z infrastruktury objętej wsparciem	szt.	społeczny
Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z infrastruktury objętej wsparciem	szt	społeczny
Ilość energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych	kW	gospodarczy
Liczba nowo utworzonych podmiotów gospodarczych	szt.	gospodarczy
Liczba osób korzystającej z przebudowanej infrastruktury turystycznej, edukacyjnej, kulturalnej, publicznej, społecznej, rekreacyjnej	szt.	społeczny
Ilość przebudowanych dróg lokalnych na obszarze objętym wsparciem	m²	przestrzenny

Monitoring finansowy obejmował będzie wydatkowanie przeznaczonych środków finansowych.

Do monitorowania, oceny realizacji programu i jego aktualizacji służyć będzie system współpracy pomiędzy podmiotami programu oraz osiągnięte wskaźniki produktów, rezultatów i oddziaływania. Na system okresowej analizy, monitorowania i aktualizacji składają się:

- Zespół koordynacyjny w Urzędzie Miasta w Suszu.
- Partnerzy:
 - partnerzy indywidualni i radni jako reprezentanci ogółu mieszkańców miasta
 - mieszkańcy miasta
 - przedsiębiorcy
 - organizacje pozarządowe
 - partnerzy instytucjonalni
- Plan działań dla przebiegu procesu rewitalizacji i informacje o jego realizacji
- Określony sposób oceny przebiegu realizacji procesu rewitalizacji

Spotkania zespołu będą odbywały się minimum 1 raz w roku. Sprawozdania z realizacji założeń LPR Miasta Susz będą publikowane na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy Susz. W razie potrzeby Uchwałą Rady M. i G. Susz będą dokonywane zmiany LPR Miasta Susz.

Komunikacja społeczna

Komunikacja społeczna ma: zapewnić dostęp do informacji na temat celów i problemów rewitalizacji, nawiązać porozumienie pomiędzy partnerami procesu rewitalizacji a zespołem koordynacyjnym, a także pobudzić ich do wdrażania własnych opinii, włączyć społeczność lokalną do aktywnego udziału w programowaniu, decydowaniu i odpowiedzialności.

Informowanie w procesie komunikacji społecznej ma wyjaśnić mieszkańcom korzyści płynące z procesu rewitalizacji, w zamian za tymczasowe zakłócenie normalnego rytmu życia i określony wysiłek, także finansowy. Sprawność i efektywność działania systemu komunikacji społecznej zależy z jednej strony od zaangażowania, umiejętności, sposobu pozyskiwania, analizowania i oceny informacji od mieszkańców, a z drugiej strony od umiejętności doboru form i środków przekazywania informacji.

Podmiotem inicjującym proces komunikowania się jest zespół koordynacyjny, który będzie spotykał się co najmniej 1 raz w roku w celu dokonania oceny realizacji założonych działań. Zespół ds. rewitalizacji będzie odpowiedzialny za informowanie partnerów społecznych o postępach w realizacji założeń LPR Miasta Susz.

Proces komunikacji nie byłby możliwy bez wykorzystania środków komunikacji społecznej bezpośredniej (kontakty i spotkania z mieszkańcami) i pośredniej (relacje dziennikarzy, strony internetowe prasy, radia, telewizji, informacja prasowa, konferencje, wywiady, ulotki, biuletyny, informatory, wydawnictwa, ogłoszenia). Będzie też wykorzystywana dokumentacja (uchwały rady, zarządzenia i decyzje burmistrza, ustalenia zespołu koordynacyjnego), będą udzielane wywiady (bieżące informacje o sytuacji). W razie potrzeb zostaną przeprowadzone badania sondażowe (wywiad kwestionariuszowy, wywiad telefoniczny, ankieta wypełniana przez respondenta).

Sprawność i efektywność działania systemu komunikacji społecznej zależy z jednej strony od zaangażowania, umiejętności, sposobu pozyskiwania, analizowania i oceny informacji od mieszkańców, a z drugiej strony od umiejętności doboru form i środków przekazywania informacji- dostosowanych do poziomu odbiorców. Informowanie społeczeństwa jest podstawowym warunkiem jego aktywizacji, która jest istotnym elementem rozwoju zrównoważonego..

SPIS TABEL

Tabela 1. Zabytkowe obiekty miasta Susz

Tabela 2. Ludność w wieku produkcyjnym w 2007 r.

Tabela 3. Bezrobotni według wieku w Gminie i Mieście Susz

Tabela 4. Poziom wykształcenia osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym

Tabela 5. Poziom przyrostu naturalnego

Tabela 6. Struktura wiekowa ludności Miasta Susz

Tabela 7. Wykaz planowanych działań przestrzennych na obszarze poddanym rewitalizacji w latach 2009-2016

Tabela 8. Wykaz planowanych działań przestrzennych na obszarze poddanym rewitalizacji w latach 2009-2016

Tabela 9. Wykaz planowanych działań gospodarczych na obszarze poddanym rewitalizacji w latach 2009-2016

Tabela 10. Zestawienie kosztów realizacji w latach 2009-2016.

WYKAZ WYKRESÓW

Wykres1. Stopa bezrobocia w 2009 roku

Wykres 2. Korzystający z pomocy społecznej w roku 2008